

**БЛАКИТНИЙ
СКАРБ
УКРАЇНИ**

**BLUE
TREASURE
OF UKRAINE**

ДЕРЖАВНЕ АГЕНТСТВО ВОДНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ
STATE AGENCY OF WATER RESOURCES OF UKRAINE

БЛАКИТНИЙ СКАРБ УКРАЇНИ

BLUE TREASURE
OF UKRAINE

КИЇВ • 2019 • KYIV

УДК 556.5 (477)
В55

Вишневецький В.І., Овчаренко І.І.

В55 Блакитний скарб України. — К.: Інтерпрес ЛТД,
2019. — 112 с.

ISBN 978-966-501-110-1

Наведено опис найважливіших водних об'єктів України: річок, озер, лиманів. Подано зображення цих об'єктів. Зроблено наголос на тому, що водні об'єкти є справжнім скарбом країни.

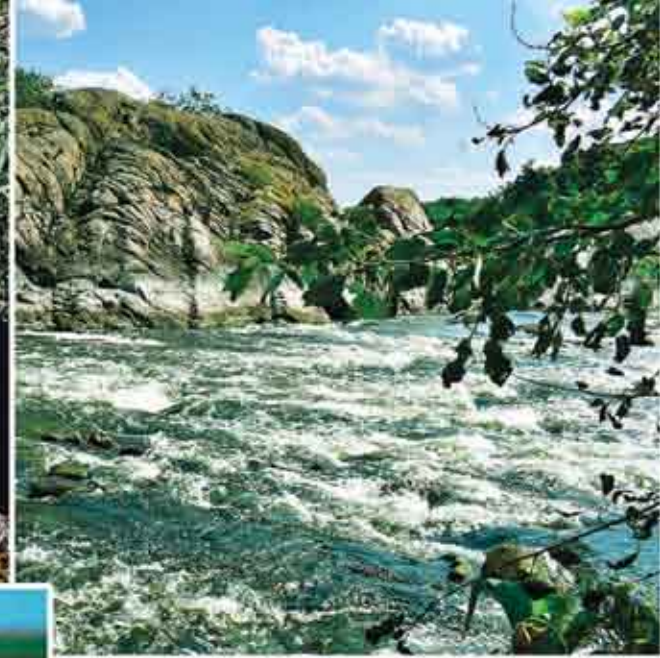
Для широкого кола читачів.

УДК 556.5(477)

У країна — велика і дуже красива країна. Несяжні її степи, луки і ліси. Незліченні річки, озера та штучні водні об'єкти. Навіть окремо взята краплинка води є неоціненним скарбом. Тож нехай він і надалі прикрашає нашу землю!

Ukraine is a large and very beautiful country. Its steppes, meadows and forests are immense and its rivers, lakes and artificial water objects are countless. Even a single drop of water is an invaluable treasure. So let it continue to adorn our land!

ВОДНЕ БАГАТСТВО КРАЇНИ

WATER WEALTH OF THE COUNTRY

Україна — одна з найбільших країн Європи. Її великі розміри та різноманітність природних умов зумовили існування величезної кількості водних об'єктів: річок, струмків, озер, лиманів, боліт. Скільки їх насправді — підрахувати неможливо. Вважається, що лише річок є кілька десятків тисяч. Лише в одному Києві налічується близько ста річок, з яких більш як половина має назви. Найбільше ж річок у Карпатах — подекуди кілька на площі в один квадратний кілометр. Водночас бідний на річки Степ — насамперед південь Херсонської області.

На території країни виділяють дев'ять головних річкових басейнів: Вісли, Дунаю, Причорномор'я, Дністра, Південного Бугу, Дніпра, Дону, Приазов'я та Криму.

Водні об'єкти цих річкових басейнів дуже різноманітні. Важко порівняти річки Карпат,

Ukraïne is one of the largest countries in Europe. Due to its large size and diverse natural conditions it has a huge number of water bodies: rivers, streams, lakes, estuaries, swamps. It is hard to count all of them. It is believed that the number of Ukrainian rivers along is several tens of thousands. Only in Kyiv there are about a hundred of rivers, more than half of them have names. The Carpathian Mountains have the largest number of rivers; in some areas there are several ones per square kilometer. At the same time, the Steppe zone of Ukraine is poor in rivers, especially the south of Kherson oblast.

Within the territory of the country there are nine major river basins of: the Vistula, the Danube, the Black Sea Coast, the Dniester, the Pivdennyi Buh, the Dniro, the Don, the Azov Coast and Crimea.

Water bodies of these river basins are very diverse. It is not easy to compare the Carpathi-

що належать до річкових басейнів Дунаю і Дністра, з річками басейнів Сіверського Дінця та Приазов'я. Особливими, несхожими на інші, є річки Криму. Водночас спільною рисою багатьох українських річок є те, що на них створено велику кількість ставків і водосховищ.

Численні та різноманітні озера України. Далеко за її межами відомі Шацькі озера на Волині та оз. Синевир у Карпатах. Великі та багаті на рибу приданайські озера. Вода в озерах переважно прісна, проте є й озера з великою солоністю, навіть близькою до солоності Мертвого моря. На такій воді можна лежати, тримаючи в руках книгу.

До особливих водних об'єктів належать лимани. Деякі з них постійно сполучені з морем, деякі — періодично. Є й такі, що втратили зв'язок з морем.

Своєрідна краса властива болотам, поширеним передусім на Поліссі. Звичайно тут добре зберігся рослинний і тваринний світ.

Дивами природи інколи є й джерела. З деяких з них б'є цілюща вода, і це зумовило появу курортів, куди їдуть, аби поліпшити здоров'я.

У будь-якому разі вода — один з найважливіших скарбів України.

an rivers belonging to the river basins of the Danube and the Dniester, with the rivers of the Siverskyi Donets and the Azov Coast. The rivers of Crimea are specific and not like others. Meanwhile, the creation of a large number of ponds and reservoirs on the Ukrainian rivers is a common feature of many of them.

The lakes of Ukraine are numerous and varied. The Shatskyi Lakes (Volyn) and Synevyr Lake in the Carpathians are well-known far beyond its borders. The Danube lakes are large and rich in fish. The water in the lakes is mostly fresh, but there are lakes of high salinity, close to the salinity of the Dead Sea. One can freely lie on the surface of the water, holding a book in his hands.

Special water bodies are estuaries. Some of them have a constant connection with the sea, some have periodical one. There are also those, which have already lost the connection with the sea.

Swamps, commonly found in Polissya, are notable for their unique beauty. Flora and fauna are well preserved there.

Springs are sometimes real natural wonders. Some of them contain healing water that enabled to establish some resorts, where people can go to improve their health.

In any case, water is one of the most important treasures of Ukraine.

БАСЕЙН ВІСЛИ

THE VISTULA RIVER BASIN

Басейн Вісли у межах України, хоч і невеликий, проте має кілька цікавих особливостей. Насамперед він — транскордонний, частково належить Україні, частково Польщі та Білорусі. Майже вся ця територія являє собою басейн Західного Бугу. Ще одна особливість цього регіону — розміщення в його межах Шацьких озер.

На межі басейнів Західного Бугу і Дністра

The basin of the Vistula River on the territory of Ukraine, albeit small, has several interesting features. First of all, it is transboundary, partly owned by Ukraine, partly by Poland and Belarus. Almost all this territory is the basin of the Zakhidnyi Buh. Another feature of this region is the existence of the Shatskyi Lakes within it.

On the border of the basins of the Zakhidnyi Buh and the Dniester Rivers is the ancient city

Витік Західного Бугу біля с. Верхобузж | Riverhead of the Zakhidnyi Buh River near Verkhobuzh village

Західний Буг біля с. Грабове | The Zakhidnyi Buh River near Hrabove village

Свіжий вітер над оз. Світязь | Fresh wind over the Lake Svityazh'

Вечір над оз. Світязь | Night time by Lake Svityaz'

стоїть стародавній Львів. Через місто проходить так званий Головний європейський вододіл. Отже, опади у північній частині Львова живлять Західний Буг, а опади у південній частині міста — Дністер.

Західний Буг бере початок за 70—75 км на схід від Львова на вкритих лісом пагорбах. Тут біля с. Верхобуж з-під землі б'є джерело, яке і

of Lviv. The so-called Main European Watershed passes through the city. Consequently, the Zakhidnyi Buh and the Dniester are fed, respectively, by the precipitation in the northern and southern parts of Lviv.

The Zakhidnyi Buh River starts at 70—75 km east of Lviv on the covered with forest hills. Here near Verkhobuzh village there is a spring,

Озеро Світязь восени | Lake Svityaz' in autumn

На оз. Пулеметське | On Lake Pulemetske

є початком цієї річки. Загальний напрямок її течії — на північний захід, до Вісли — найбільшої річки Польщі.

Західний Буг має чимало приток. Імовірно, найвідомішою є Полтва. Цікаво те, що цю річку, яка тече в самому центрі Львова, навіть не всі містяни бачили, адже вона переважно схована під землею.

which is the beginning of this river. The general direction of its flow is to the northwest, to the Vistula, the largest river in Poland.

The Zakhidnyi Buh River has many tributaries, the most famous of which is the Poltava River. Interestingly, this river, which flows in the very center of Lviv, can hardly be seen by local people, as it is mostly hidden underground.

Захід Сонця над оз. Пісочне | Sunset on Lake Pisochne

Озеро Луки | Lake Luky

*Вечір над оз. Люцимер
Night time by Lake Liutsymer*

Зрештою Західний Буг стає прикордонною річкою. Цей природний кордон доволі значний за довжиною: по прямій — близько 100 км, звивистим руслом — понад 200 км.

Та все ж головною принадою цього краю, поза сумнівом, є Шацькі озера. Найбільшим і найвідомішим є оз. Світязь. Водночас це й найглибше озеро країни — його глибина сягає 58 м. Поряд розміщуються озера Пулемецьке, Луки, Пісочне, Кримне. Важливо, що вода цих озер дуже чиста, адже живляться вони переважно підземною водою та атмосферними опадами.

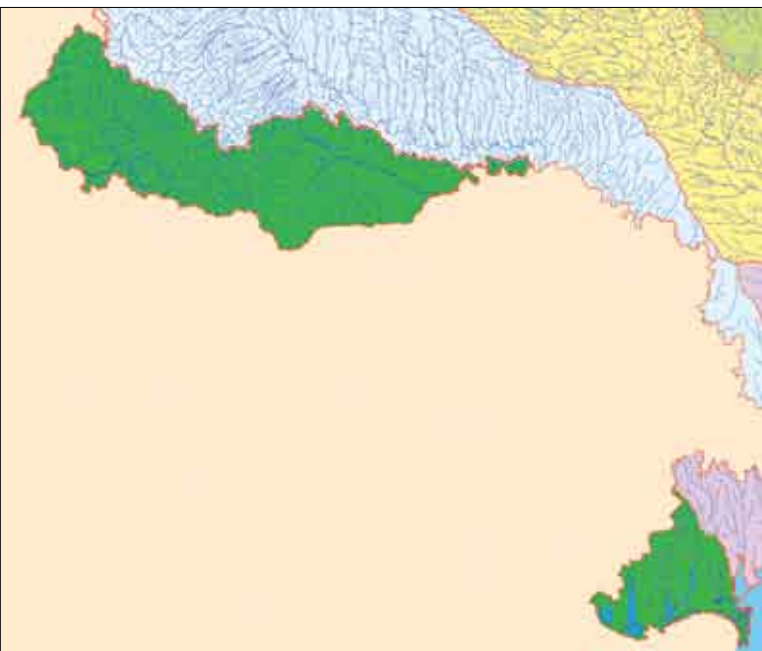
Eventually, the Zakhidnyi Buh has become a border river. This boundary is quite significant in length: as the crow flies it is about 100 km and along the river's meandering course more than 200 km.

But still the main attraction of this region is undoubtedly the Shatskyi Lakes. The largest and most famous is the lake of Svityaz', which is the deepest lake in the country — its depth reaches 58 m. Nearby there are the lakes of Pulemetske, Luky, PISOCHNE, Krymne. The water of these lakes is very clean, since they mainly take it from groundwater and atmospheric precipitation.

БАСЕЙН ДУНАЮ

THE DANUBE RIVER BASIN

Дунай не лише велика ріка. Це ще й найбільш інтернаціональна ріка у світі. Розпочавшись у Німеччині, Дунай перетинає або до нього мають вихід ще дев'ять країн: Австрія, Словаччина, Угорщина, Хорватія, Сербія, Болгарія, Румунія, Молдова та Україна.

The Danube is not only a big river. It is also the most international river in the world. Starting in Germany, the Danube crosses or has access to nine more countries: Austria, Slovakia, Hungary, Croatia, Serbia, Bulgaria, Romania, Moldova and Ukraine.

The number of the countries, whose territo-

Місце злиття річок Біла Туса і Чорна Туса | Watersmeet of the Bila Tysa and the Chorna Tysa Rivers

Річка Туса у м. Рахів | The Tysa River in Rakhiv town

Ще більшою є кількість країн, території яких належать до басейну Дунаю. На додаток до перелічених країн мають бути згадані Боснія і Герцеговина, Чехія, Словенія, Чор-

ries belong to the Danube basin, is even more. Besides the countries listed, they are Bosnia and Herzegovina, Czech Republic, Montenegro, Switzerland, Italy, Poland, Republic of North

Річка Уж вище м. Ужгород узимку | The Uzh River near Uzhhorod city in winter

Річка Уж у м. Ужгород | The Uzh River in Uzhhorod city

ногорія, Швейцарія, Італія, Польща, Північна Македонія та Албанія. Усього — 19 країн.

В Україні басейн Дунаю складається з двох частин: одна охоплює Карпати і прилеглі території, інша — південь Одеської області. У Карпатському регіоні окремо можна виділити Закарпаття і Прикарпаття.

Головна річка Закарпаття — Тиса, одна з найбільших приток Дунаю. У свою чергу, її притоками є Ріка, Тересва, Теремля, Латориця, Уж. На берегах останньої стоїть обласний центр Ужгород.

На деяких річках Закарпаття є водоспади. Найвідоміший з них — Шипіт. Серед озер

Macedonia and Albania, in total — 19 countries.

Within the territory of Ukraine the Danube basin consists of two parts: one covers the Carpathians and adjoining territories, the other — the south of Odessa region. In the Carpathian region, Transcarpathia and Precarpathia zones can be distinguished.

The main river of Transcarpathia is the Tysa, one of the largest tributaries of the Danube. In turn, its tributaries are the Rika, Teresva, Tereblya, Latorica, Uzh Rivers. On the banks of the latter the regional center Uzhhorod city is situated.

There are waterfalls on some rivers of Transcarpathia. The most famous of them is Shypit.

Водоспад Шипіт | Shypit Waterfall

Озеро Синевир уранці | Lake Synevyr in the morning

найвідвідуванішим є Синевир. Це озеро, хоч і невелике, але доволі глибоке, з усіх боків оточене смерековим лісом.

Дунай частково також живлять річки Прикарпаття. Насамперед це Прут. Витік цієї річ-

Among the lakes Synevyr is the most visited one. Being surrounded by spruce forest from all sides, this lake is rather small but deep.

The rivers of Precarpathia partly feed the Danube. First of all it is the Prut River. The head of this

Озеро Синевир надвечір | Lake Synevyr in the evening

Верхів'я р. Прут | Head of the Prut River

ки знаходиться на схилі Говерли — найвищої гори України. Вже за кілометр від свого витоку Прут стає доволі значним потічком. Найчастіше річку бачать і фотографують у м. Яремче, де утворився водоспад Пробій.

river is on the slope of Hoverla Mountain, the highest one in Ukraine. Just a kilometer away from its head, the Prut becomes quite a large stream. Most often the river is seen and photographed in Yaremche town, where Probiy Waterfall was formed.

Річка Прут біля селища міського типу Ворохта | The Prut River near Vorokhta urban village

Річка Прут в Яремчі
The Prut River in Yaremche town

Поступово Прут віддаляється від гір, проте гірське походження річки засвідчують швидка течія, кам'янисте дно, а також мінливий колір води: від блакитного до світло-коричневого. Крім того, значними бувають і коливання рівня при паводках — до 5—6 м, а інколи і більше. Таким є Прут у м. Чернівці, що стоїть на його берегах.

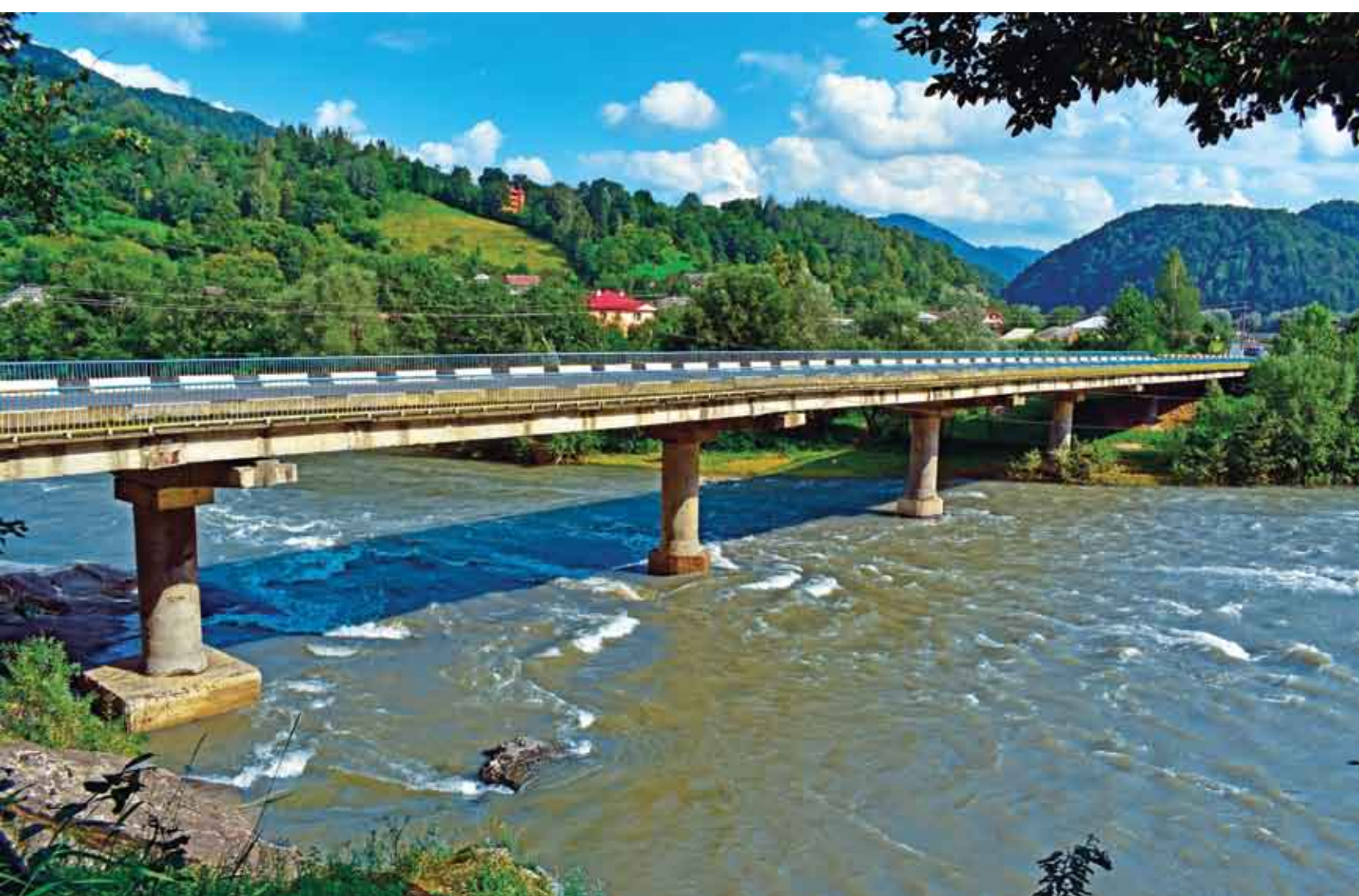
Прут має чимало приток, з яких найбільшою і найвідомішою є Черемош. В одній із українських пісень її навіть згадано раніше за Прут: «Чарівний край Черемоша й Прута».

Gradually, the Prut River drifts away from the mountains, but the mountainous origin of the river is evidenced by the rapid flow, the rocky bottom, as well as the changing color of water — from blue to light brown. In addition, there are significant fluctuations of flood levels up to 5—6 m, and sometimes even more. Such is the Prut in Chernivtsi city, which is situated on its banks.

The Prut has a lot of tributaries, of which the Cheremosh River is the largest and most famous. In the lyrics of one of the Ukrainian songs it was

Міст над водоспадом Пробій | Bridge over Probiy Waterfall

Річка Черемош біля с. Підзахаричі | The Cheremosh River near Pidzakharychi village

Річка Черемош біля с. Міжброді | The Cheremosh River near Mizhbrody village

У свою чергу, мальовничою притокою Черемоша є Путила.

Схожою на Прут є р. Серет (Сірет), що також бере початок у Карпатах і тече майже паралельно йому. Інша річка, що тече поряд, — Сучава. Спільною їх рисою є те, що свій біг вони закінчують у Румунії.

Закінчуючи розповідь про Карпатський край, варто згадати і невеличке гірське озеро Несамовите, що лежить на південний схід від Hoverla. Вода у ньому завжди холодна — у кращому разі температура сягає 10 °С. Цікаво, що у плані вигляд озера нагадує контури Антарктиди.

*Гідрологічний пост на р. Путила
Gauging station on the Putila River*

placed before the Prut: «The Magic Land of the Cheremosh and Prut». In turn, the picturesque tributary of the Cheremosh is the Putila River.

The Seret River, that also originates in the Carpathians, flows almost parallel to the Prut River. Another river that flows alongside is the Suchava. Their common feature is their end in Romania.

Coming to the end of the story about the Carpathian region, it's worth mentioning the small mountain lake Nesamovyte, which lies to the south-east of Hoverla. The water in it is always cold, sometimes the temperature reaches only 10 °C. Interestingly, the shape of the lake looks like the Antarctic contours.

Absolutely different temperature conditions are in the south of Odessa region. Here even in January the temperature can reach +10 °C, and in summer time the temperature about +30 °C is considered to be usual. It is no coincidence that the rivers and lakes here are different. In the south of Odessa region on the border of Ukraine and Romania the Danube River flows.

◁ *Місце витоку р. Серет
Head of the Seret River*

Річка Серет біля с. Лопушна | The Seret River near Lopushna village

Річка Сучава біля с. Руська | The Suchava River near Rus'ka village

◁ *Водоспад Гук Женецький на притоці р. Прут*
Waterfall Huk Zhenetskyi on the tributary
of the Prut River

Зовсім інші температурні умови існують на півдні Одеської області. Тут навіть у січні може бути $+10^{\circ}\text{C}$, а влітку звичайними є всі $+30^{\circ}\text{C}$. Невипадково, що річки та озера тут інші. Насамперед на півдні Одещини, а точніше на межі України та Румунії, тече Дунай.

У нижній течії Дунай розгалужується на численні рукави, утворюючи велику дельту. Її розміри настільки значні, що дивитися на неї краще з великої висоти або навіть використовувати супутникові знімки.

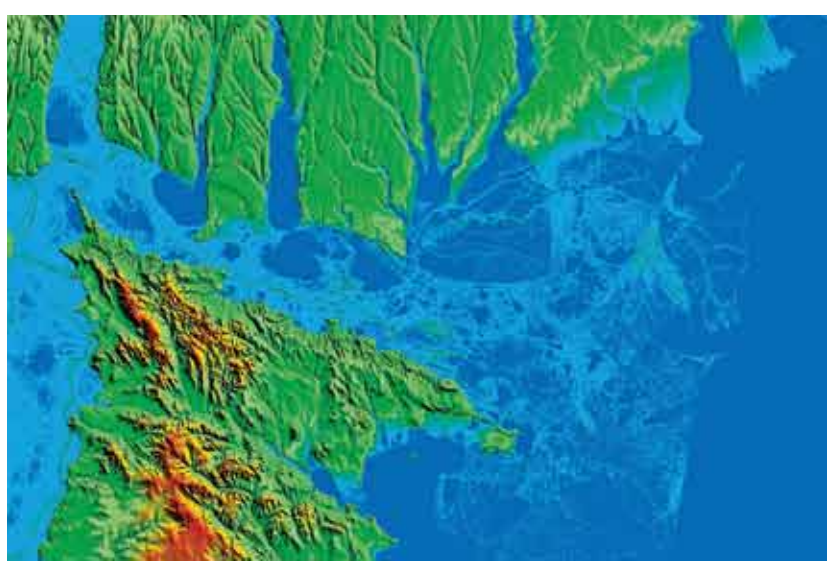
На берегах Дунаю стоять чотири українські міста: Рені, Ізмаїл, Кілія та Вилкове. Найбільше з них — Ізмаїл, найсвоєрідніше, не схоже на інші, — Вилкове. Особливість цього міста у тому, що чимало його вулиць у дійсності є каналами. Тут пересуваються не машинами, а човнами. Тож інколи це місто називають «Українською Венецією».

Посаднання суші, води і теплого клімату

Озеро Несамовите
Lake Nesamovite

Об'ємне зображення дельти Дунаю ▾
Volumetric image of the Danube Delta

In the lower reaches the Danube forks into numerous river arms forming a large delta. Its size is so significant that it is better to look at it from a great height or even use satellite images.

On the banks of the Danube River there are four Ukrainian towns: Reni, Izmail, Kiliya and Vylkove. The largest of them is Izmail, the most original is Vylkove. The distinguishing feature of this town is that many of its streets are actually channels. The common means of transportation in here is a boat. So this town got a name of «Ukrainian Venice».

The combination of land, water and warm climate contributed to the fact that the Danube Delta is a real natural miracle. No wonder it is listed in the 200 most valuable ecosystems of the planet — Global 200. To preserve and study the nature of this area, the Danube Biosphere Reserve has been created here. There are more than 300 species of birds, of which pink and curly pelicans are the most attractive. In the sum-

Закріплений берег Дунаю біля м. Ізмаїл ▾
Stabilized bank of the Danube River near Izmail town

Типовий вигляд м. Вилкове | Typical view of Vylkove town

Пелікани у Дунайському біосферному заповіднику | Pelicans in the Danube Biosphere Reserve

Пташине море в дунайській дельті | «Bird Sea» in the Danube Delta

*«Нульовий кілометр» — місце, де Дунай
впадає в Чорне море
«Zero Kilometer» — a place where the Danube
falls into the Black Sea*

сприяло тому, що дельта Дунаю є справжнім природним дивом. Невипадково її занесено до списку 200 найцінніших екосистем планети — Global 200. Для збереження і вивчення природи тут створено Дунайський біосферний заповідник. Одних лише птахів тут налічують понад 300 видів, з яких найбільшу увагу привертають пелікани: рожевий та кучерявий. Улітку їх збирається кілька тисяч!

Аби помилуватися дунайською дельтою, сюди приїздить багато туристів, і не лише з України. Часто бувають з Німеччини — країни, де бере початок Дунай. Багатьох відвідувачів привертає знак «Нульовий кілометр» — місце, де ріка впадає в Чорне море.

Природа розпорядилася так, що в нижній течії Дунаю є чимало озер. Найбільші — Кагул, Ялпуг, Катлабух і Китай. Усі ці озера дуже багаті на рибу. Тож рибальством тут займаються не лише чоловіки, а й жінки і діти.

mer time one can see up to several thousands of them in here!

To admire the Danube Delta, many tourists come here, and not only from Ukraine. There are a lot of visitors coming from Germany, the country, where the Danube River begins. Many visitors are attracted by the sign «Zero Kilometer», the place, where the river flows into the Black Sea.

Nature has decreed that in the lower reaches of the Danube there are many lakes. The largest ones are Kahul, Yalpuh, Katlabukh and Kytai. All these lakes are very rich in fish. So, fishing is not only men's business, but also women's and children's.

Східний берег оз. Ялпуг | Eastern bank of Lake Yalpuh

БАСЕЙН РІЧОК ПРИЧОРНОМОР'Я

THE BLACK SEA COAST RIVERS BASIN

Річка Барабоїв | The Baraboi River

Річки Причорномор'я невеликі. І тим не менш вони дуже важливі. Їх воду широко використовують у господарській сфері: для поливу, водопою худоби, розведення риби. Крім того, місцеві річки збагачують ландшафт.

З річок Причорномор'я в Одеській області щонайперше слід назвати Когильник і Сарату, що впадають в оз. Сасик. Між Дніс-

Rivers of the Black Sea Coast are not large. Nevertheless, they are very important. Their water is widely used in agriculture: for irrigation, cattle watering, fish farming. Furthermore, local rivers enrich the landscape.

Among the rivers of the Black Sea Coast in Odessa region the first ones to mention are the Cohylnyk and Sarata, which flow into Sasyk

Водопій на степовій річці в Одеській області | Watering hole on a steppe river in Odessa region

тровським лиманом та Одесою тоненькою блакитною смужечкою тече р. Барабой. Утім смужечка не стільки блакитна, як зелена, адже береги степових річок звичайно вкриті рослинністю.

У Миколаївській області виділимо р. Березань, що впадає в однойменний лиман. Не можна обійти увагою й р. Каланчак, що тече у південній частині Херсонської області — найпосушливіший в Україні.

Утім не річки є головними водними об'єктами Причорномор'я. Незрівнянно більшими і важливішими є лимани та озера. Ці водойми дійсно великі: деякі мають площу в

Lake. Between the Dniester Estuary and Odessa city a thin blue stripe the Baraboi River flows. But the stripe is not so much blue, rather green, since steppe river banks are usually covered with vegetation.

In Mykolaiv region the Berezan' River, flowing into the estuary of the same name, should be highlighted. The Kalanchak, which flows in the southern Kherson region — the most arid in Ukraine, should be mentioned as well.

However, rivers are not the major water bodies of the Black Sea Coast. Estuaries and lakes are far larger and more important. These water bodies are really large: some cover tens

*Річка Каланчак
The Kalanchak River*

*Коса, що відокремлює Тузлівські лимани від моря
Tongue of sand, separating the Tuzlivskyi estuaries from the sea*

Урвистий берег озера Сасук | Steep coast of Lake Sasyk

десятки квадратних кілометрів і простягаються на десятки кілометрів. Важливо ще й те, що озер і лиманів тут доволі багато.

За зв'язком із Чорним морем місцеві лимани можна поділити на три групи. Деякі лимани мають постійний зв'язок з морем, зокрема, згаданий вище Березанський лиман. В інших випадках зв'язок з морем періодичний. Під час сильних штормів піщані коси, що відокремлюють лимани від моря, можуть розмиватися. Тоді в лимани надходить чиста вода, а інколи й риба. З часом утворені протоки поступово заносить пісок, і гідрравлічний зв'язок із морем переривається. Саме до таких водойм належать Тузлівські лимани на півдні Одещини. Найбільші з них — Шагани, Алібей і Бурнас.

square kilometers in area and extend for dozens of kilometers in length. An important point is that lakes and estuaries here are abundant.

By the connection with the Black Sea, local estuaries can be divided into three groups. Some estuaries are permanently connected with the sea, in particular the above mentioned the Berezanskyi estuary, and others are connected periodically. During strong storms the tongues of sand, separating the estuaries from the sea, may be washed out. Then clean water and sometimes fish come into estuaries. In time the created straits become gradually sanded up and hydraulic connection to the sea breaks off. The Tuzlivskyi estuaries in the south of Odessa region belong to such water bodies. The largest among them are the Shagany, the Alibey and the Burnas.

Відкладання солі в Куяльницькому лимані | Salt deposition in the Kyvalnitskyi estuary

Мілководний берег лиману Шагани | Shallow coast of the Shagany estuary

Мілководний берег лиману Бурнас | Shallow coast of the Burnas estuary

Є й такі лимани, що зв'язок із морем втра- тили. Утім бувають і нюанси. Приміром, один із найбільших лиманів Причорномор'я — Куйальницький, ще донедавна був відокрем- лений від моря широкою смугою землі. Поступове всихання лиману зумовило те, що його було вирішено врятувати. Для цьо- го лиман з'єднали з морем трубопроводом. Щось подібне здійснено щодо Тилігульсько- го лиману — його з'єднали з морем штучним каналом.

Численними, хоч і невеликими, є озера Кінбурнського півострова, яким з півдня об- межений Дніпровсько-Бузький лиман. Тут є

There are also some estuaries, which have lost their connection to the sea. However, there may be nuances. For example, one of the largest estuary of the Black Sea Coast — the Kuyalnitskyi until recently was separated from the sea by a wide stripe of land. Gradual desiccation of the estuary led to making the decision to restore it. To achieve that the estuary was connected to the sea by a conduit. Something alike was done for the Tyligulskyi estuary — it was connected to the sea by an artificial canal.

The lakes of the Kinburn peninsula, which sets the southern border to the Dnipro-Buz'kyi estuary are numerous, but not very large. There

*З'єднання лиману з морем
Connection point of the estuary to the sea*

*Озерна система на Кінбурнському півострові
Lake system on the Kinburn peninsula*

Озеро Око Кінбурна | Kinburn Eye Lake

прісні, солонуваті та солоні озера. Останні звичайно наймілкіші — завглибшки 10—20 см і навіть менше.

Певним дивом природи на згаданому півострові є так звана Ковалівська сага, розташована на околиці с. Покровка. Навколо — розпечений пісок, а в оточеній деревами улоговинці збереглася водойма, в якій росте папороть і навіть живуть черепахи.

are fresh water, brackish water and salt lakes here. The latter are usually the most shallow — 10—20 cm deep and even less.

The so-called Kovalivs'ka saga, located on the outskirts of Pokrovka village, is a kind of natural wonder on the mentioned peninsula. In summer among the burning sand there is a valley, surrounded by trees, where one can see a water body, which is a home for ferns and even turtles.

Ковалівська сага на Кінбурнському півострові | Kovalivs'ka saga on the Kinburn peninsula

БАСЕЙН ДНІСТРА

THE DNIESTER RIVER BASIN

Дністер — одна з найбільших і водночас найкрасивіших річок на території України.

Судячи з усього, його назва походить від слів «Дон» — ріка, вода, а також «Стрий», що означає швидкий. Об'єднання цих складових і дало назву «Дністер». І, справді, цю річку, принаймні у верхній течії, вирізняє швидка течія.

Утім протягом багатьох століть назва річки змінювалась, адже прилеглі землі заселяли різні народи. Стародавні греки називали її Тірас, турки, які володіли цим краєм, — Турла. У Румунії річку називають Ніструл, у Молдові — Ністру.

Починається Дністер на північно-східних схилах Карпат у Львівській області, неподалік від м. Турка. І ця назва промовиста, адже тут ще кількасот років тому траплялися винищені в подальшому тури.

Місцем витoku є джерельце в гущавині лісу. Щоб найти витік, бажано використовувати телефон з функцією GPS. Аж ось і мета — дерев'яний зруб, пофарбований у жовтий та блакитний кольори. Звідси маленьким потічком і біжить водичка. Поряд встановлено інформаційний стенд і навіс на випадок дощу. Останнє доволі важливо, адже дощ у Карпатах — звичайне явище.

The Dniester is one of the largest and, at the same time, the most beautiful rivers of Ukraine.

Apparently, its name comes from the words «Don», which means river, water, as well as «Stryi», which means fast. The amalgamation of the two words produced the name Dniester. And, indeed, this river, mainly in the upper reaches, is characterized by a rapid flow.

However, during many centuries the name changed, as the surrounding lands were inhabited by different peoples. The ancient Greeks called it Tiras, the Turks who owned this land — Turla. In Romania the river is called Nistrul, in Moldova — Nistru.

The Dniester begins on the north-eastern slopes of the Carpathians in Lviv region, not far from Turka town. This name is not a chance one, since a few hundred years ago aurochs («tur» in Ukrainian) population, which later became exterminated, could be found there.

Its source is a stream in the thick forest. To find it one should follow GPS on a mobile phone. And here is the target — a wooden log-house, painted in blue and yellow. From here the water trickles. An informative sign and a shelter against rain stand nearby. The latter is not superfluous, since raining in the Carpathians is a commonplace.

Місце витoku Дністра
Source of the Dniester River

Перше велике село на шляху Дністра — Стрілки. Тут, зокрема, розташований і перший гідрологічний пост на річці, де міряють і рівні, і витрати води. Окремі ділянки берега у межах села закріплено, адже швидкість течії буває значною. Під час паводків змінюється і колір води — вона починає нагадувати каву з молоком.

The first large village on the Dniester's way is Strilky. Here, in particular, the first gauging station on the river is located, where both water level and water discharge are measured. Some parts of the bank within the village have been reinforced, since the flow velocity in here is sometimes significant. During floods the water

Дністер за 4 км від витoku
The Dniester 4 km away from its source ▷

Дністер у с. Стрілку | The Dniester near Strilky village

Нижче за течією на берегах Дністра з'являються і перші міста: Старий Самбір і Самбір. Неподалік від м. Самбір у Дністер впадає його найбільша притока — р. Стрий.

color also changes — it looks like coffee with milk.

Downstream the first towns appear on the Dniester's banks: Staryi Sambir and Sambir. Not

Дністер на околиці м. Самбір | The Dniester on the outskirts of Sambir town

Річка Стрий на околиці м. Турка
The Stryi River on the outskirts of Turka town

І хоча річок у цьому регіоні сила-силенна, здавна місцеві жителі шанують і впорядковують джерела. За приклад може правити джерело біля с. Крилос, що в Івано-Франківській області. Охайно впорядковано і сусідній струмок.

З міст Прикарпаття потрібно згадати Галич, який у сиву давнину був столицею ве-

far from Sambir town the largest tributary of the Dniester — the Stryi River flows into it.

Although there is a great number of rivers here, local people have traditionally long been revering and taking care of springs. Take for example a spring near Krylos village in Ivano-Frankivsk region. The neighbor stream is also kept in order.

Джерело біля с. Крилос ▷
Spring near Krylos village

Дністер у м. Галич | The Dniester near Halych town

ликого князівства, тобто тогочасної держави. Нагадує про ці часи старовинний замок і величний монумент Данилу Галицькому — єдиному королю в історії України. Неподалік від цього міста у Дністер впадає р. Лімниця.

Among the Precarpathian towns it is worth mentioning Halych, which was long ago the capital of a great principality, i. e. the then state. Reminders of that time are the ancient castle and the monument to Danylo Halys'kyi — the sin-

Острівці на Дністрі біля с. Лутячі | Small islands on the Dniester near Lytiachi village

Річка Бистриця Солотвинська у м. Івано-Франківськ | The Bystrytsya-Solotvyns'ka in Ivano-Frankivsk city

Доволі важливою притокою Дністра є й р. Бистриця, яка утворилась у результаті злиття двох схожих річок: одна з них має назву Бистриця Солотвинська, інша — Бистриця Надвірнянська. Місто Івано-Франківськ розташоване саме між ними.

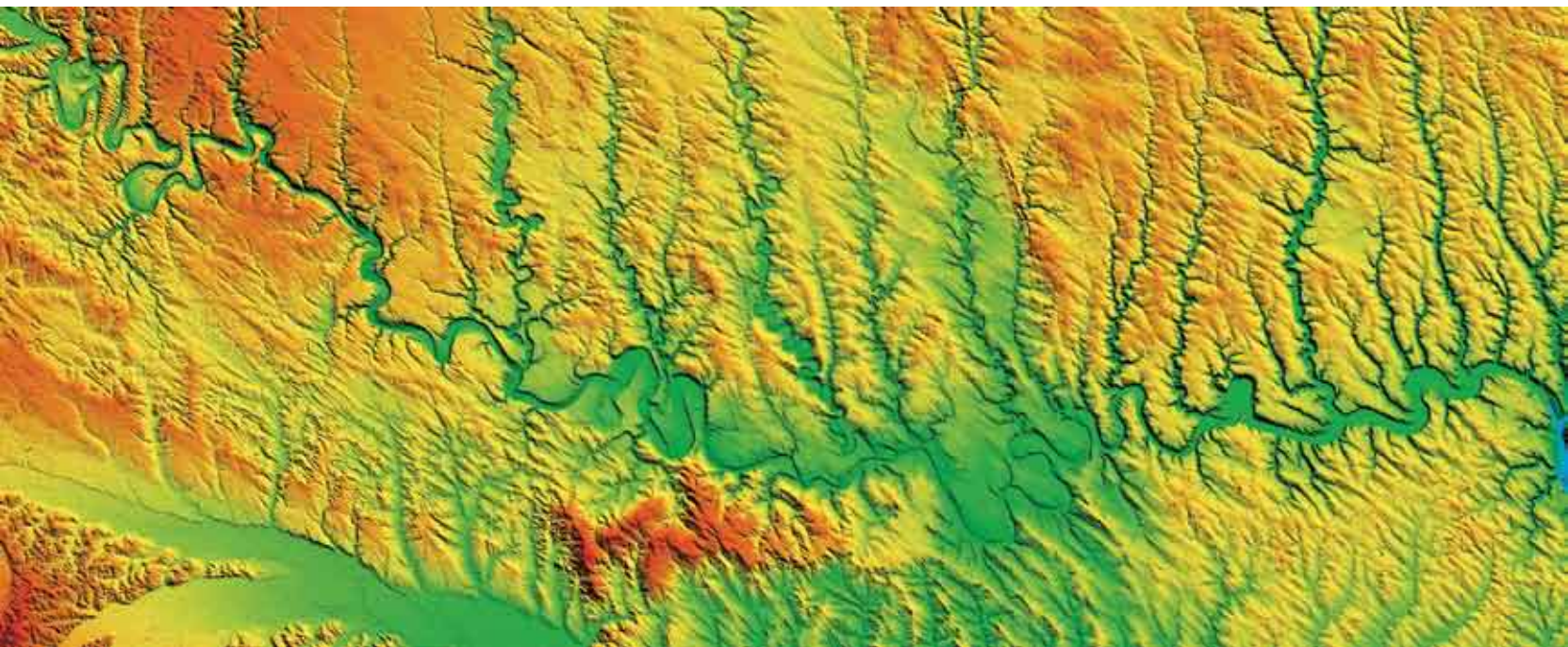
Нижче с. Нижнів, що в Івано-Франківській області, Дністер на значній довжині тече серед високих, а подекуди ще й крутих берегів. Це пов'язане з тим, що навколишня місцевість зазнає висхідних тектонічних рухів. Тож Дністру довелося врізатися в гірські породи, а інколи й відхилятися від головного

gle king in Ukrainian history. Near this town the Limnytsia River flows into the Dniester.

A major tributary of the Dniester is the Bystrytsya River, which emerged by confluencing of two similar rivers — the Bystrytsya-Solotvyns'ka and the Bystrytsya-Nadvirnyans'ka. Ivano-Frankivsk city is located just between them.

Downstream Nyzhniv village, which is in Ivano-Frankivsk region, the Dniester flows a large distance along high and somewhere cliffed banks. This is due to the fact that surrounding areas are subject to ascending tectonic movements. Therefore the Dniester had to cut into the rocks

Об'ємне зображення Дністровського каньйону | 3D picture of the Dniester Canyon

◀ *Водоспад Джурин | Dzhuryn Waterfall*

напрямку, утворюючи глибокі звивини. Це і є Дністровський каньйон — найдовший в Україні та один із найдовших у Європі. Його довжина становить приблизно 250 км.

У цьому горбистому регіоні — частково в межах Івано-Франківської, частково Тернопільської областей — трапляється чимало мальовничих річок, що мають порожисті ділянки і навіть водоспади. Найбільший водоспад — Джурин, що утворився на однойменній річці. Насправді його появі сприяла людська діяльність, але це не так важливо. Важливіше інше — Джурин є найбільшим водоспадом у рівнинній частині України. Шукати його потрібно на півдні Тернопільської області між селами Нирків і Нагоряни.

Слід згадати й інший водоспад, що розташований на Івано-Франківщині біля с. Ісаків. Його назва — Дівочі сльози.

Одне з небагатьох міст за довжиною Дністровського каньйону — Заліщики. Особливістю міста є те, що воно займає простір в одну звивину Дністра. Фотографують місто, піднявшись на високий правий берег.

Дністер біля м. Заліщики | The Dniester near Zhalishchyky town

Водоспад Дівочі сльози | Virgin Tears Waterfall

and to veer in some places from the course, leaving behind deep meanders. This is the Dniester Canyon — the longest in Ukraine and one of the longest in Europe. It is approximately 250 km long.

In this hilly region, partly within Ivano-Frankivsk region, partly within Ternopil region, there is a number of picturesque rivers, having rapids and even waterfalls. The largest waterfall is Dzhuryn, which emerged on the river of the same name. In fact its emergence resulted from human activities, but it's not that relevant. What matters is that Dzhuryn is the biggest waterfall in the lowland Ukraine. It can be found in Ternopil region between Nyrkiv and Nahoryany villages.

Another waterfall, located in Ivano-Frankivsk region near Isakiv village, should be mentioned. Its name is Virgin Tears.

One of the few towns along the length of the Dniester Canyon is Zhalishchyky. The peculiarity of the town is the fact that it is as long as one meander of the Dniester. Pictures of the town are usually taken from the high right bank.

Дністер біля с. Жванець | The Dniester near Zhvanets village

Нижче м. Заліщики Дністер поступово уповільнює свою течію, переходячи в Дністровське водосховище. Саме на його берегах розташоване м. Хотин, яке відоме передусім тим, що в ньому вже кількатороків стоїть Хотинська фортеця. В Україні вона належить до найбільших і найкраще збережених. Тож не випадково ця фортеця є центром туризму і водночас зручним павільйоном для знімань історичних фільмів.

Мальовничих ділянок у межах Дністровського водосховища не перелічити. Проте одну

Downstream Zalishchyky the Dniester gradually slows down, flowing into the Dniester Reservoir. Just on its banks Khotyn town is located, which is known first of all for the Khotyn fortress, which is a few hundred years old. It is one of the greatest and best-preserved fortresses in Ukraine. So it is not by chance that the fortress is a tourist destination and at the same time a suitable film studio for shooting historical movies.

Picturesque places within the Dniester Reservoir are innumerable. But one of them stands

Дністер біля м. Хотин

з них оминати увагою неможливо. Це — Бакота, що знаходиться на південний схід від м. Кам'янець-Подільський. Раніше, чотири десятиліття тому, так називали село, що нині затоплене. Тепер ця назва поширилася на ділянку берега і прилеглу частину Дністровського водосховища. Найбільшу увагу приїжджих тут привертає майданчик на високому березі, з якого відкриваються чудові краєвиди. Урвисті береги тут нагадують Кримські гори, а у прозорій воді камінчики можна побачити на глибині в кілька метрів.

out. It is Bakota, located southeast of Kamianets-Podilskyi town. Four decades ago it was the name of a village, which is now submerged. Now the name serves for a stretch of the bank and the adjacent part of the Dniester Reservoir. The observation desk high by the river, which overlooks the beautiful landscapes, is the most attractive for tourists. The cliffed banks resemble the Crimean Mountains and pebbles may be seen in the clear water at a depth of several meters.

The closer to the dam, the deeper the re-

The Dniester River near Khotyn town

Дністровське водосховище. Бакота | The Dniester Reservoir. Bakota

Затока Дністровського водосховища біля с. Кутаїгород | The gulf of the Dniester Reservoir near Kytaihorod village

З наближенням до греблі глибина водосховища стає все більшою — до 50 м, що лише на кілька метрів менше за глибину оз. Світязь.

Аж ось і Дністровська ГЕС — наймолодша з потужних ГЕС країни. Відповідно, розташоване поряд м. Новодністровськ також належить до наймолодших.

У Дністровське водосховище впадає кілька річок. Найвідоміша з них — Смотрич. Саме на ній стоїть мальовниче і багате на історичні пам'ятки м. Кам'янець-Подільський. Як і м. Хотин, воно також може похвалитися своєю фортецею. З інших приток згадаємо р. Ушиця. Неподалік від неї лежить с. Маліївці (Хмельницька область), де створено чудовий парк зі штучним водоспадом.

servoir is — up to 50 meters, that is only several meters less than the depth of Svityaz' Lake.

And here is the Dniester hydropower station, the youngest one among the powerful hydropower plants of the country. Accordingly, located nearby Novodnistrov'sk town also belongs to the youngest ones.

Several rivers flow into the Dniester Reservoir. The most well-known of them is the Smotrych. The picturesque and historical town of Kamianets-Podilskyi is located exactly on it. Like Khotyn town, it also boasts its own fortress. Among other tributaries the Ushytzia is worth mentioning. Nearby it Maliivtsi village (Khmelnyskyi region) is located, where there is a nice park with an artificial waterfall.

*Нижній б'єф Дністровської ГЕС під час наводка
Tail-water of the Dniester hydropower station during a flood*

*Дністровська ГЕС
The Dniester hydropower station*

Дністер біля с. Нагоряни | The Dniester near Nahoryany village

Нижче за течією Дністра на його лівому березі стоїть м. Могилів-Подільський. Акцентування уваги на лівому березі важливе, адже протилежний правий берег належить Молдові. Отже, милуватися річкою тут можуть громадяни двох країн. Чудовий краєвид на Дністер відкривається, зокрема, з українського м. Ямпіль та його околиць.

Перед тим як залишити територію Молдови, Дністер розгалужується на два близькі за розмірами рукави: лівий — Турunchuk, правий — Дністер. У нижній частині цього межиріччя утворився великий за розміром плавневий масив. Тут вдало поєдналися водні

*Фортеця у м. Кам'янець-Подільський
Fortress in Kamianets-Podilskyi town*

*Каньйон р. Смотрич у м. Кам'янець-Подільський
Canyon on the Smotrych River in Kamianets-Podilskyi town*

Downstream the Dniester, on its left bank Mohyliv-Podilskyi town is located. The focus on the left bank is crucial, since the opposite right bank belongs to Moldova. Thus, here the citizens of both countries may enjoy the view of the river. A beautiful view of the Dniester River can be seen, in particular, from the Ukrainian town of Yampil and its outskirts.

Before leaving the territory of Moldova, the Dniester River divides into two arms of similar size: the left one, the Turunchuk, the right one,

Водоспад біля с. Маліївці | Waterfall near Maiivtsi village

Дністер біля м. Ямпіль | The Dniester near Yampil town

простори і теплий клімат. Відповідно, й багатим є рослинний і тваринний світ. І все це за якихось 50 км від м. Одеса з його мільйонним населенням.

Звичайно одесити і є основними відвідувачами дністровських плавнів. Звичайно ідуть аби порибалити, а дехто і помилуватися природою. Для цього човном найчастіше дістаються оз. Біле. На цьому озері можна побачити не лише білосніжні квіти латаття, а й чимало птахів — аж до пеліканів включно.

Біля с. Маяки над Дністром перекинуто останній міст. Як і в багатьох інших випадках, його пофарбовано у жовтий і блакитний кольори.

На останніх кілометрах Дністер тече двома-трьома рукавами серед суцільних заростей очерету. Розглядати цю місцевість краще з вертольоту, адже високі стебла очерету затуляють краєвиди.

the Dniester. In the lower part of the interstream area there is a large flood plain. Here one can find a good combination of water spaces, warm climate and consequently flora and fauna. And all this is only 50 km away from Odessa city with its million population.

Odessites are obviously the main visitors of the Dniester flood plain. They usually go here for fishing and enjoying the nature. For that they usually take a boat to get to Lake Bile. On the lake one can see not only snow-white lilies, but also lots of birds — up to pelicans inclusively.

The last bridge over the Dniester spans the river near Mayaky village. As in many other cases it is painted in blue and yellow.

The last kilometers the Dniester flows in two or three arms through the dense reed. The area is better to look at from a helicopter, since the landscapes are densely covered with reed.

And here is the Dniester Estuary. Its surface

Латаття біле на оз. Біле | Water lilies on Lake Bile

Аж ось і Дністровський лиман. Звичайно його поверхня гладенька. Та коли здійметься вітер, хвилі виростають настільки, що вузьким човнам, добре пристосованим для плавневих умов, краще повертатися до річки.

Вітер рано чи пізно вщухає. До вух знову долітають звуки птахів. Водночас п'янке повітря вливається у легені так, що ніби відчувася його наркотичну дію.

Відганяючи марення, ще раз пробуєш осягнути що таке Дністер. Згадуються витік річки в Карпатах, феєричний вигляд Бакоти, інженерна довершеність Дністровської ГЕС, білі квіти латаття у плавневих озерах. Осягнути це майже неможливо, як неможливо осягнути Всесвіт. Зрештою, добре, що ти є — Дністер.

Плавневий ландшафт | The wetland landscape

is usually smooth. But when the wind rises, waves grow so high that narrow boats, tailored to the flood plain, have to come back to the river.

The wind sooner or later falls. Sounds of birds again reach the ears. Meanwhile, heady air permeates into the lungs, making you feel dizzy.

Fighting off dreams, you are trying once more to comprehend the Dniester. You recall the source of the river in the Carpathians, the fascinating view of Bakota, engineering perfection of the Dniester hydropower station, white lilies in flood plain lakes. It is almost impossible to comprehend it, as it is impossible to grasp the universe. After all, how good it is that you exist, the Dniester River.

Дністер біля с. Маяки | The Dniester near Mayaky village

БАСЕЙН ПІВДЕННОГО БУГУ

THE PIVDENNYI BUH RIVER BASIN

Південний Буг — найбільша річка України, водозбір якої повністю розташований в її межах. До того ж це одна з найкрасивіших річок країни, що значною мірою пов'язане з її скелястими берегами. Це зумовлено тим, що Південний Буг у своїй середній течії перерізає Український щит, складений переважно з міцних гранітів. Водночас у верхній та нижній течії похили місцевості невеликі.

У минулому річка, що омивала найродючіші українські землі, була дуже багата на рибу. Тож не випадково річку називали Бог. Лише з XVIII ст. її назва почала змінюватися: спершу річку перейменували на Буг, а потім додали означення Південний.

Південний Буг бере початок біля с. Холодець у Хмельницькій області. Свого часу — на початку 1990-х років — у місці витoku річки встановили гранітну брилу. Втім кліматичні зміни та осушення прилеглої території спричинили те, що нині річку тут уже не знайдеш — витік змістився на 3 км ближче до згаданого села.

На Південному Бузі стоять чимало міст, зокрема три обласні центри країни: Хмельницький, Вінниця та Миколаїв.

Створення більше десяти водосховищ зу-

The Pivdennyi Buh is the largest river of Ukraine, whose water catchment area entirely lies within its territory. At the same time, it is one of the most beautiful rivers of the country that is largely due to its rocky banks. This is because the Pivdennyi Buh in its middle flow crosses the Ukrainian Shield, mostly composed of solid granites. At the same time upstream and downstream the surface slopes are not significant.

In the past the river, washing the most fertile Ukrainian lands, was very rich in fish. It is not coincidental, therefore, that it was called God. In the 18th century it had been renamed into the Buh, and then an attribute Pivdennyi was added.

The Pivdennyi Buh originates near the village of Kholodets in Khmelnytskyi region. At that time, in the early 1990s, at the source of the river a granite boulder was placed. But because of climatic change and drainage of the adjacent territory you will never find the river here, its source has shifted 3 km towards the mentioned village.

There are many cities located on the Pivdennyi Buh, in particular three regional centers: Khmelnytskyi, Vinnytsya and Mykolaiv.

The creation of more than ten reservoirs led

Світломузикальний фонтан у Вінниці | Light and sound fountain in Vinnytsya city

мовило те, що річка в багатьох місцях тепер значно ширша, ніж раніше. Саме на такій розширеній ділянці посеред м. Вінниця розташована головна туристична родзинка цього міста — світломузикальний фонтан. Щовечора в теплу пору року він збирає сотні, а інколи й тисячі людей. Це й зрозуміло, адже за розміром і красою цей фонтан належить до найкращих в Європі.

to the river being significantly wider in many places than it was earlier. Just on such an extended section within Vinnytsya city the main tourist attraction of the city, light and sound fountain, is located. Every night in warm seasons it attracts hundreds, if not thousands, of visitors. No surprise, since by the size and beauty it belongs to the best fountains in Europe.

Південний Буг біля с. Печера | The Pivdennyi Buh near Pechera village

Порожиста ділянка Південного Бугу біля с. Сокилець | Section of rapids of the Pivdennyi Buh near Sokilets' village

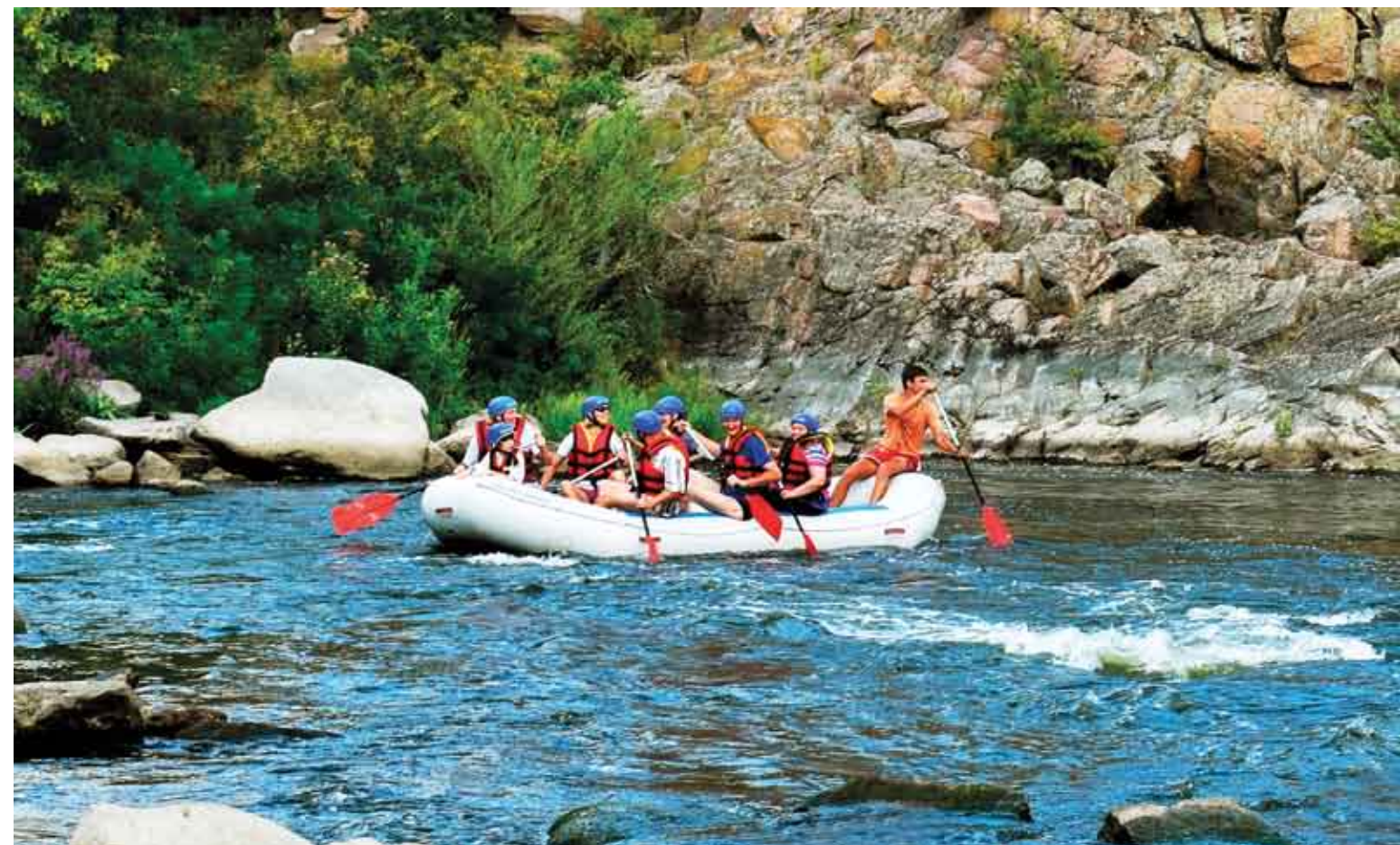
Рухаючись униз за течією, варто завітати до сіл Печера і Сокилець, де утворилася довга порожиста ділянка.

Загалом порогів на Південному Бугу чимало. Проте є одне особливе місце — Мигія. Це назва села, що лежить на лівому березі річки біля м. Первомайськ. Однак вона поширилась

Moving down the stream, it is worth visiting Pechera and Sokilets' villages, where a long section of rapids was formed.

In general, the Pivdennyi Buh is full of rapids. But there is a special place — Myhiya. It is the name of the village located on the left bank of the river near Pervomais'k town. But it also

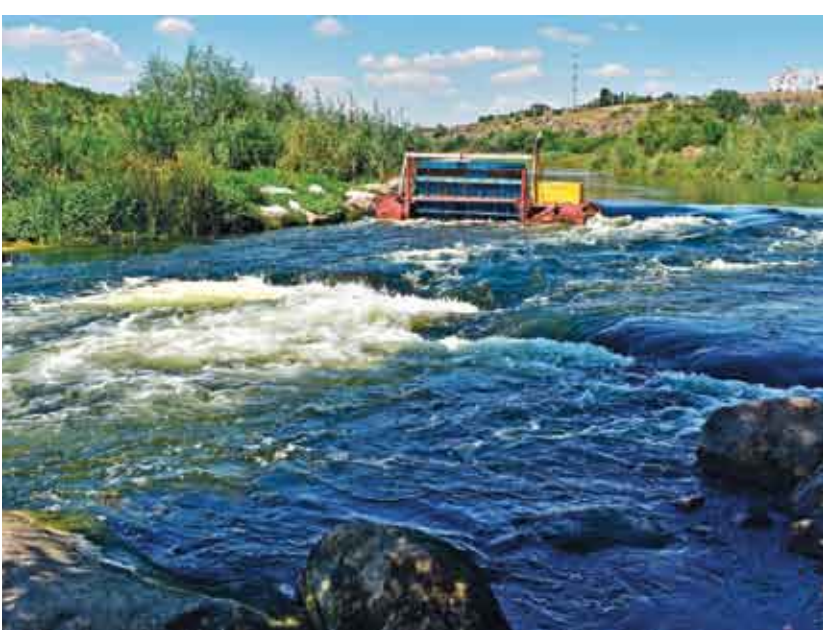
Проходження порогів | Passing the rapids

Порожиста ділянка Південного Бугу біля с. Мигія | Section of rapids of the Pivdennyi Bug near Myhiya village

*Мікрогес біля м. Южноукраїнськ
Microhydropower station near Yuzhnoukrains'k town*

*Прозора вода Південного Бугу біля м. Южноукраїнськ
Clear water of the Pivdennyi Buh near Yuzhnoukrains'k town*

і на прилеглу ділянку річки. Тут справжній рай для екстремалів. Те саме стосується тих, хто любить природу.

Чудовий краєвид на порожисту ділянку річки відкривається і біля м. Южноукраїнськ. До цього місця майже поширюється вплив Олександрівського водосховища — останнього на річці.

З наближенням до Чорного моря скельних порід на берегах річки поступово стає менше. В останнє їх можна побачити біля селища міського типу Олександрівка.

extended to the adjacent territory of the river. It is a real paradise for thrill-seekers. The same is true for nature lovers.

A beautiful view of the river rapids section is offered near Yuzhnoukrains'k town. This area is still under the influence of the Oleksandrivs'ke Reservoir — the last one on the river.

Approaching to the Black Sea the rocks on the banks of the river are found less. The last of them can be seen near Oleksandrivka urban village.

Порожиста ділянка Південного Бугу біля м. Южноукраїнськ | Section of rapids of the Pivdennyi Buh near Yuzhnoukrains'k town

Зона виклинювання Олександрівського водосховища | Transient zone of the Oleksandriv's'ke Reservoir

Олександрівська ГЕС | Oleksandriv's'ka hydropower plant

Південний Буг біля селища міського типу Олександрівка | The Pivdennyi Buh near Oleksandrivka urban village

Нижче за течією похил земної, а відповідно, й водної поверхні зменшується. Швидкість води уповільнюється, водночас Південний Буг стає усе ширшим. Біля м. Вознесенськ це

Downstream the slope of both land and water surfaces decreases. The flow velocity becomes slower, while the Pivdennyi Buh gets wider. Near Voznesens'k town it is a typical lowland

Красвид на Південний Буг з мосту в с. Прибужани | View of the Pivdennyi Buh from the bridge in Prybuzhany village

Південний Буг на нижній околиці м. Вознесенськ | The Pivdennyi Buh on the southern outskirts of Voznesensk town

вже типова рівнинна річка, де навіть ходять річкові судна.

Біля гирла Південного Бугу стоїть Миколаїв — одне з найбільших міст на півдні

river, where even river vessels run.

At the mouth of the Pivdennyi Buh Mykolaiv city, one of the largest towns in the South of Ukraine, is located. Within its territory the river

Розвідний міст у м. Миколаїв | Drawbridge in Mykolaiv city

Річка Гірський Тікич біля с. Буки | The Girs'kyi Tikych River near Bukey village

України. В його межах річка перетворилася на Бузький лиман завширшки 1,5—2,0 км. Значною є й глибина. Отже, сюди заходять морські судна. Це змусило звести тут розвідний міст.

converts into the Buz'kyi estuary 1.5—2.0 km wide. Its depth is also significant. Thus, it is a port of call for merchant vessels. It resulted in the construction of a drawbridge.

Among many tributaries of the Pivdennyi

Каньйон на р. Гірський Тікич біля с. Буки | Canyon on the Girs'kyi Tikych River near Bukey village

Каньйон на р. Гірський Тікич біля с. Буки | Canyon on the Girs'kyi Tikych River near Buky village

З багатьох приток Південного Бугу найбільшою є Синюха. Відомою притокою є також Гірський Тікич, на якій утворився каньйон біля с. Буки.

Чимало в Україні річок, що мають назву

Buh the Sinyuha is the largest one. The Girs'kyi Tikych is also a well-known tributary, where the canyon near Buky village was formed.

There are many rivers in Ukraine named as Kamyanka. Specifically, this is the name of the

Фонтан у парку «Софіївка» | Fountain in «Sofiyivka» park

*Ставок у парку «Софіївка»
Pond in «Sofiyivka» park*

Кам'янка. Зокрема, таку назву має річка, що тече через м. Умань. Вона стала осердям найкрасивішого парку України «Софіївка», який створено понад 200 років тому.

Не можна оминати увагою і притоку Південного Бугу Мертвовод, що тече в Миколаївській області. На цій маленькій степовій річці також є каньйон — Актівський. Він хоч і невеликий завдовжки, але такий, що, побувавши тут, обов'язково захочеться приїхати ще. Окремі ділянки каньйону нагадують краєвиди Норвегії.

Останньою за течією притокою Півден-

river flowing through the town of Uman'. It became the core of the most beautiful park in Ukraine — Sofiyivka, which was created more than 200 years ago.

The Mertvovod tributary of the Pivdennyi Buh, flowing in Mykolaiv region, should not go unheeded as well. On this little steppe river there is also a canyon named Aktivs'kyi. It is rather short in length, but will definitely make you come back. Some sections of the canyon resemble Norwegian landscapes.

The last downstream tributary of the Pivdennyi Buh is the Inhul. This river flows into the

*Річка Мертвовод
The Mertvovod River*

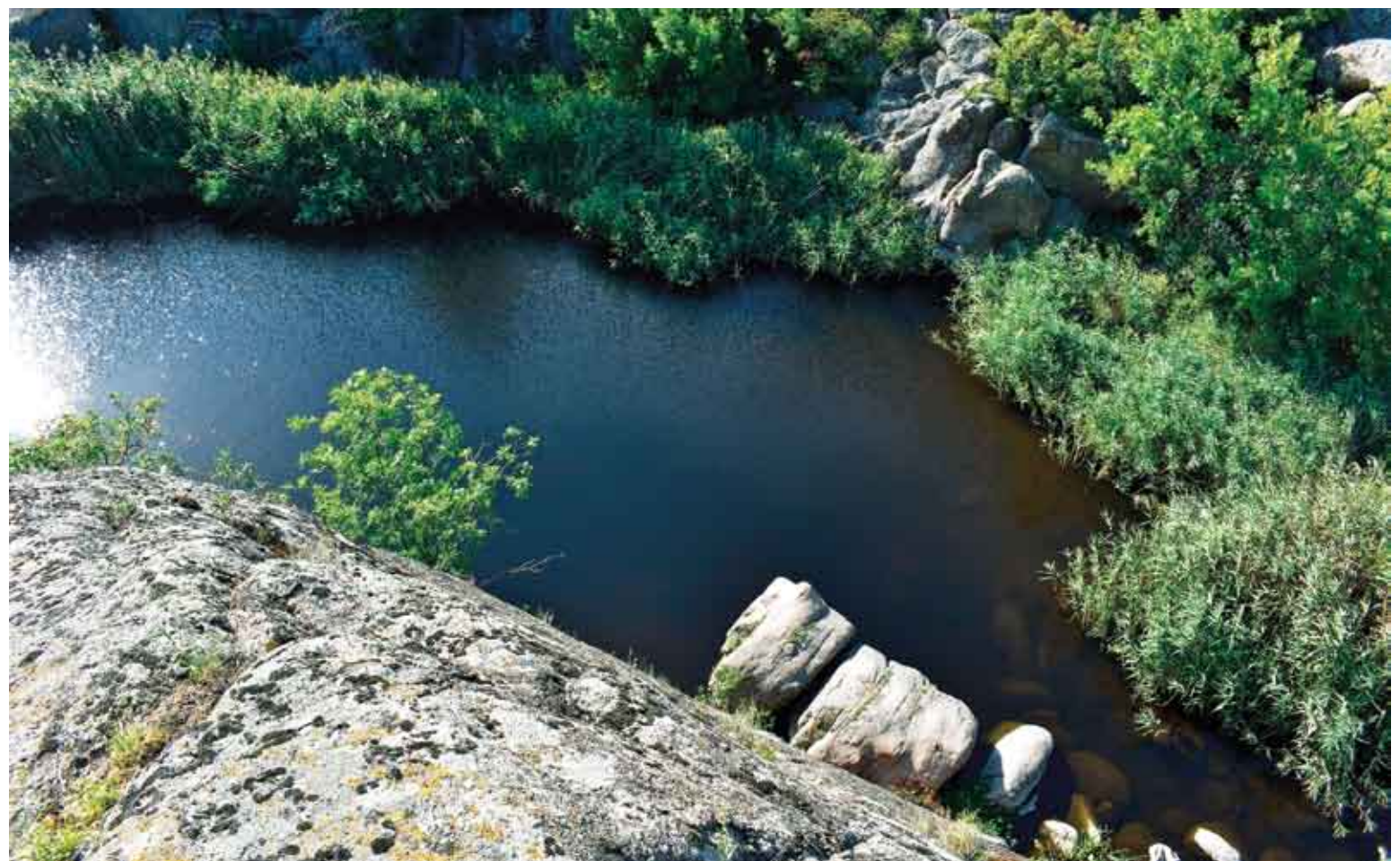

*Норвегія? Ні — Україна, а саме каньйон на р. Мертвовод біля с. Актове
Norway? No — Ukraine, namely the canyon on the Mertvovod River near Aktove village*

ного Бугу є Інгул. Ця річка впадає у межах м. Миколаїв. Як і на берегах багатьох інших приток, на берегах Інгулу часто трапляються відслонення граніту. У такому місці, зокрема, збудовано Софіївське водосховище.

Pivdennyi Buh within Mykolayiv city. As on other tributary banks, granite outcrops on the banks of the Inhul are common enough. In such a place, in particular, the Sofiyivske Reservoir was constructed.

Каньйон на р. Мертвовод біля с. Актове | Canyon on the Mertvovod River near Aktove village

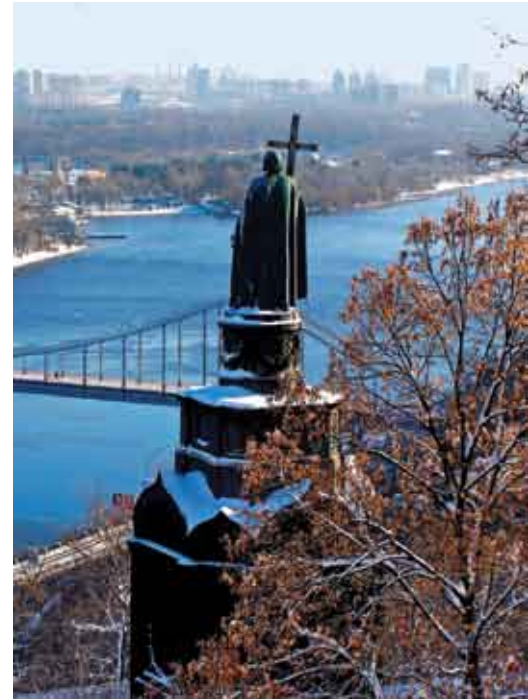

Купання в р. Мертвовод | The bathing in the Mertvovod River

Нижній б'єф Софійського водосховища на р. Інгул | Tail-water of the Sofiyivske Reservoir on the Inhul River

БАСЕЙН ДНІПРА THE DNIPRO RIVER BASIN

Дніпро є таким, що називати його річкою якось не годиться. Ріка! Ця ріка з давніх-давен відіграла величезну роль у житті України, більше того — Європи. Саме Дніпром проходила найважливіша частина історичного шляху «Із варяг у греки», тобто шляху від Балтійського до Чорного та Середземного морів.

Біля кордону з Білоруссю Дніпро порівняно невеликий. Істотно повноводнішим він стає після злиття з р. Прип'ять — його найбільшою притокою. Це відбувається в зоні виклинювання Київського водосховища, яке створено вище м. Вишгород.

The Dniipro is something more than an ordinary river. At all times it has played a crucial role in the life of Ukraine, moreover, in that of Europe. Right through the Dniipro the most important part of the historical route from the Varangians to the Greeks ran, i. e. the route from the Baltic Sea to the Black Sea and the Mediterranean Sea.

Near the Belarusian border the Dniipro River is rather small. It becomes much more full-flowing after its confluence with the Pripjat River, its largest tributary. It occurs in the upper part of the Kyivske Reservoir, which was formed above Vyshhorod town.

Київське водосховище біля м. Вишгород | The Kyivske Reservoir near Vyshhorod town

Буквально за 10 км південніше від м. Вишгород розкинувся Київ. І хоч ця відстань невелика, саме тут у Дніпро впадає його найдовша притока Десна. Її гирло навіть видно з деяких київських будинків.

Значною мірою саме Дніпро визначив те, що на його берегах виник Київ, якому судилося стати столицею України. З історичних джерел відомо, що засновники Києва прийшли сюди з півночі, рухаючись рікою. Згодом у Дніпрі за ініціативи князя Володимира відбулося хрещення киян.

Біля Дніпра розташовані й найдавніші частини Києва: Поділ, Верхнє місто, Печерськ,

Only 10 km south of Vyshhorod town the city of Kyiv is located. Though the distance is short, this is where the longest tributary, the Desna River, flows into the Dnipro. Its mouth is even visible from some houses of Kyiv.

It was the Dnipro River, which played a key role in the emergence of Kyiv, a future capital of Ukraine. It is well known from the historical sources that the founders of Kyiv came here from the north down the river. Later on, on the initiative of Prince Volodymyr the residents of Kyiv were baptized in the Dnipro.

The oldest parts of Kyiv are located by the Dnipro's side: Podil, Upper Town, Pechersk,

*Місце впадіння Десни у Дніпро
Place where the Desna flows into the Dnipro*

*Монумент засновникам Києва на березі Дніпра
Monument to the founders of Kyiv on the Dnipro's bank*

*Масове переплуття Дніпра влітку 2018 р.
Mass swimming of the Dniro in the summer of 2018*

*Підняття Блакитного прапора на пляжі Золотий
Raising of the Blue flag on the Golden beach*

які поступово зрослися. Тепер до них на правому березі додалися Оболонь, на лівому — Русанівка, Березняки, Позняки. Неподалік від Дніпра і Десни розташований також житловий масив Троєщина.

Численні острови, затоки і рукави Дніпра. До найбільших островів у межах Києва належать Труханів і Муромець, які нині складають одне ціле. Великі Долобецький і Венеціанський острови відокремлені один від одного

which gradually became grown together. Now several new districts have emerged: Obolon' on the right bank of the Dniro and Rusanivka, Berезniaky, Pozniaky on the left one. Not far from the Dniro and the Desna Troieshchyna residential district is located.

Islands, gulfs and arms of the Dniro are also numerous. To the biggest islands within Kyiv belong Truhaniv and Muromets', which are now a single whole. Large Dolobets'kyi and Venetian

Острівець у затоці Дніпра | Islet in the Dniro's gulf

Романівське болото на західній околиці Києва | Romaniv's'ke swamp on the western neighborhood of Kyiv

Дніпро біля Подолу | The Dnipro River near Podil

Затока Дніпра біля житлового масиву Оболонь | The Dnipro's gulf near the residential district of Obolon'

Венеціанською протокою. Завдяки лінії метро Венеціанській острів є важливою зоною відпочинку. Тут є кілька популярних пляжів. Над деякими з них улітку піднімають так званий «блакитний прапор» — ознаку чистоти і впорядкованості.

Найбільшими затоками у межах міста є Собаче гирло, Оболонь, Матвіївська. Є й затока з доволі незвичною назвою Верблюд — у плані вона справді нагадує цю екзотичну тварину.

Загалом Київ дуже багатий на численні водні об'єкти: річки, озера, ставки. Їх у столиці близько 500. Є навіть болото — Романівське, що утворилося на західній околиці міста.

У будь-якому разі Дніпро для Києва є справжнім скарбом. Завдяки йому українську столицю не сплутаєш ні з якою іншою.

Звичайно кияни, які бачать ріку своїми очима, називають її Дніпро. Водночас у межах

islands are separated from each other by the Venetian strait. Due to the subway line Venetian island is a major recreation area. There are a few popular beaches. In summer the so-called «blue flag» is raised over some of them, a sign of cleanliness and order.

The largest gulfs within the city are the Sobache Hyrlo, the Obolon', the Matviivs'ka. There is also a gulf with unusual name Verbliud (Camel), it really resembles this exotic animal in shape.

In general, Kyiv is very rich in numerous water bodies: rivers, lakes, ponds. There are approximately 500 of them. There is even a swamp, Romanivs'ke, which was formed on the western outskirts of the city.

Anyway, the Dnipro is a true treasure for Kyiv. Thanks to it the Ukrainian capital does not look like any other.

Residents of Kyiv, seeing the river with their own eyes, call it, of course, the Dnipro. But with-

Парк над Дніпром | The park near the Dnipro River

Крига на Дніпрі | Ice on the Dnipro

Вечір над Дніпром | Evening over the Dnipro

Пляж на Венеціанській протоці | Beach at the Venetian strait

Фонтани на Майдані Незалежності | The fountains on the Maidan Nezalezhnosti

міста вона являє собою Канівське водосховище. Воно утворилось у середині 1970-х років і стало останнім за часом створення.

Нижче Києва на його берегах стоїть кіль-

in the city it is actually the Kanivske Reservoir. It was formed in the mid-1970s and became the latest created one.

Below Kyiv there are a few towns, located on

Красвид з дзвіниці Києво-Печерської лаври

Ставок на Теремках | The pond on the residential district of Teremky

ка невеличких міст: Українка, Ржищів, Канів. Біля м. Українка лежить мальовниче с. Трипілля, в якому було знайдено виготовлені людьми предмети віком 5—7 тисяч років,

the banks of the Dnipro: Ukrainka, Rzhyshchiv, Kaniv. Near Ukrainka the picturesque village of Trypillya is situated, where 5—7 thousand year-old man-made items were discovered. It is more

View from the bell tower of the Kyiv-Pechersk Lavra

Міст Патона | The Paton Bridge

тобто більше, ніж єгипетським пірамідам. Тож, перебуваючи у Трипільлі, варто відвідати музей трипільської культури, а потім ще й піднятися на Дівич-гору, з якої відкриваються чудові краєвиди.

than the age of the Egyptian pyramids. So, if you happen to be in Trypillya, make sure to visit the museum of Trypillya culture and then climb the Divych mountain, which offers a beautiful view.

Kaniv is known for the Tarasova mountain,

Вудубицька затока | The Vydubyt's'ka gulf

Красивий з Дівич-гори у с. Трпільля | View from the Divych mountain in Trupillya

Красвид з Тарасової гори | View from the Tarasova mountain

Тарасовою горою відомий Канів. На ній у 1861 р. знайшов свій останній спочинок Тарас Шевченко. З цієї гори добре видно Кременчуцьке водосховище, яке підступає майже до її підніжжя. Це одне з найбільших водосховищ Дніпровського каскаду.

where Taras Shevchenko was buried in 1861. It offers a good view of the Kremenchuts'ke Reservoir, which comes up nearly to its foot. It is one of the biggest reservoirs of the Dnipro cascade.

Downstream from Cherkasy the city of Kremenchuk is situated. Nearly 350 years ago fa-

Цибульницька затока Кременчуцького водосховища | The Tsybul'nyts'ka gulf of the Kremenchuts'ke Reservoir

*Схід Сонця у м. Дніпро
Sunrise in Dnipro city*

Нижче за течією від м. Черкаси стоїть м. Кременчук. Приблизно 350 років тому відомий французький інженер, картограф і мандрівник Гійом Левассер де Боплан написав: «Це прекрасне та зручне для проживання місто є останнім на Дніпрі; далі йдуть незаселені степи».

Може, раніше воно так і було. Нині на берегах Дніпра нижче Кременчука стоїть чимало міст: Кам'янське, Дніпро, Запоріжжя, Нікополь, Нова Каховка, Херсон.

mous French engineer, cartographer and traveler Guillaume Levasseur de Beauplan wrote: «This nice and liveable city is the last one, situated on the Dnipro. Farther on there stretch unsettled steppes».

It might have been so before. But now numerous towns and cities are situated on the banks of the Dnipro down from Kremenchuk: Kamianske, Dnipro, Zaporizhzhia, Nikopol', Nova Kakhovka, Kherson.

*Фонтан біля набережної в м. Дніпро
Fountain near the promenade in Dnipro city*

З перелічених міст найбільшим є Дніпро. Можна помітити, що назва ріки і міста повністю збігаються. Це й не випадково, адже ріка стала передумовою виникнення міста.

У м. Запоріжжя особливої уваги потребує Дніпрогес. Свого часу ця ГЕС була найпотужнішою в Європі. Хоч це вже не так, але й нині ця станція залишається дуже красивою. У цьому можна переконатися, опинившись на острові Хортиця, який вважають найбільшим на Дніпрі.

За кілька кілометрів нижче за течією від Хортиці Дніпро перетворюється на величезне Каховське водосховище. Подекуди його ширина сягає 24 км. Далі водосховище стає вузьким — принаймні можна побачити протилежний берег. Саме тут розташоване м. Нікополь. Неподалік від нього через водосховище перекинута потужну лінію електропередачі. Високі опори тут спираються на невеличкі бетонні острівці.

З м. Нікополь в ясну погоду на протилежному березі видно Запорізьку АЕС — найпотужнішу не лише в Україні, а й в Європі.

Колись на місці Каховського водосховища існувала внутрішня дельта, що мала назву Великий Луг. Саме тут свого часу зародилося запорізьке козацтво, життя якого було пов'язане з рікою.

Among the listed localities Dnipro city is the largest. As can be seen, the name of the river and the city coincide. It is no accident, since the river was a prerequisite for the emergence of the city.

In Zaporizhzhia city the Dnipro hydropower plant deserves particular attention. This HPP was once the most powerful in Europe. Though it is no longer true, the plant remains very beautiful. This can be seen from Khortytsia island, which is considered to be the largest one on the Dnipro.

A few kilometers downstream Khortytsia island the Dnipro turns into a huge Kakhovske Reservoir. Somewhere its width is 24 km. Then the reservoir becomes narrower, at least one can see the opposite bank. It is the place where the town of Nikopol' is located. Not far from it a power transmission line is thrown through the reservoir. The high power transmission line supports here are based on small concrete islands.

From Nikopol' in clear weather Zaporizhzhya NPP can be seen on the opposite bank, the most powerful not only in Ukraine, but also in Europe.

Once on the site of the Kakhovske Reservoir there was an inland delta, called Velykyi Luh. It is the place where the Zaporizhian Cossack community, whose life was inextricably linked to the river, was born.

Лінія електропередачі через Каховське водосховище | Power transmission line through the Kakhovske Reservoir

Свіжий вітер над Каховським водосховищем | Fresh wind over the Kakhovske Reservoir

Захищений берег Каховського водосховища | Protected bank of the Kakhovske Reservoir

*Головна споруда Північнокримського каналу
Major structure of the North Crimean canal*

Радикальні зміни з Дніпром тут сталися в середині 1950-х років, коли було створено Каховське водосховище. Нині можна дискутувати щодо доцільності його створення. Тим не менш саме з цього водосховища беруть початок найбільші зрошувальні канали України: Північнокримський і Головний Каховський магістральний.

Майже в гирлі Дніпра, на берегах і частково островах, стоїть м. Херсон. На островах розташовані й дачі багатьох херсонців.

Radical changes with the Dnipro River occurred here in the mid-1950s, when the Kakhovske Reservoir was created. The question of the feasibility of its creation is under discussion now, but nevertheless, the largest irrigation canals of Ukraine the North Crimean and the Main Kakhovskyi ones come from this reservoir.

Almost at the mouth of the Dnipro, on its banks and partly on the islands, the city of Kherсон is located. There are many summer houses of the city dwellers situated on the coastal islands.

◁ *Монумент на березі Дніпра у м. Херсон
Monument on the Dnipro bank in Kherсон city*

Дніпро біля м. Херсон | The Dnipro near Kherson city

На протилежному від Херсона лівому березі Дніпра стоїть порівняно невелике місто Гола Пристань — останнє на Дніпрі. Вважають, що ця назва походить від голих, позбавлених рослинності берегів. Родзинкою міста є

On the opposite of Kherson city left bank of the Dnipro a rather small town of Hola Prystan' is located, the last one on the Dnipro River before its flowing into the Black Sea. It is believed that this name comes from the naked, devoid of

Порт у Херсоні | The sea port in Kherson city

Місто Гола Пристань | HOLA Prystan' town

Супутниковий знімок дельти Дніпра | Satellite image of the Dnipro Delta

набережна, на якій встановлено кілька цікавих монументів, зокрема «Нульовий кілометр».

Поряд з м. Гола Пристань лежить с. Білогрудове, особливістю якого є його розташування на острові.

Дніпро не просто об'їхати і навіть досягнути думкою. Це тисячі чудових краєвидів: з лісами і луками, з містами і селами. Втім Дніпро — не лише красива ріка. Він пов'язав країни і народи, минуле і сучасне, більше того — ще й майбутнє.

*Набережна в м. Гола Пристань
Promenade in Hola Prystan' town*

vegetation banks. The zest of the city is a promenade, where one can find several interesting monuments, including «Zero Kilometer».

Not far from Hola Prystan' the village of Bilohrudove is located on one of the islands.

The Dnipro is not easy to get around and even comprehend. There are thousands of wonderful landscapes including forests and meadows, towns and villages. However, the Dnipro is not only a beautiful river. It has connected countries and peoples, past and present, moreover also the future.

*Місто Гола Пристань, монумент «Нульовий кілометр»
Monument «Zero Kilometer» on the promenade in Hola Prystan'*

Річка Прип'ять біля селища міського типу Ратне | The Pripyat River near Ratne urban village

Розповідаючи про Дніпро, гріх не сказати про його притоки. Їх у Дніпра сила-силенна, і саме завдяки їм він досяг своєї величі.

Найбільшою притокою є вже згадана Прип'ять, яка бере початок в Україні, потім опиняється на території Білорусі і, зрештою, знову в Україні.

Speaking about the Dnipro River, it is worth mentioning its tributaries. They are numerous, and they also contributed to its greatness.

Its largest tributary is the above mentioned the Pripyat, which originates in Ukraine, then flows through the territory of Belarus and, eventually, returns to Ukraine.

Річка Прип'ять у нижній течії | The Pripyat River in the lower reaches

Занлава р. Прип'ять | Flood plain of the Prip'yat River

Хто хоч раз бачив Прип'ять, погодиться з тим, що ця річка красива. Її красі сприяє те, що практично на всій своїй довжині вона тече серед лісів. Невипадково, що навколишній край має назву Полісся. Найпоширенішим деревом тут є сосна, тож навіть у холодну пору року на берегах доволі багато зелені.

Найбільші притоки Прип'яті — Стохід, Стыр, Горинь, Уж. Річка Стохід набула такої

Anyone who ever saw the Prip'yat agrees with the fact that this river is beautiful. The fact that practically along the whole length of the river the adjacent areas are covered with forests greatly contributes to its beauty. It is no coincidence that the surrounding land is called Polissya. The most common tree here is pine tree, so even in the cold season there is plenty of greenery on the banks.

The largest tributaries of the Prip'yat are the

Річка Стыр | The Styr River

назви, тому що має не одне, а багато русел. Це справжнє мереживо водних шляхів або ходів. Можливо цих ходів навіть більш як сто. У будь-якому разі такої річки, як Стохід, більше в Україні не знайдеш. Назва Горинь також не випадкова. Це найбільш гориста притока Прип'яті, що бере початок хоч і не з гір, але з доволі високої Волино-Подільської височини.

Остання притока Прип'яті — Уж. Як і більшість поліських річок, вона тече серед лісів і прилеглих луків. Цікаво, що й вузів на берегах Ужа дуже багато.

Південніше р. Прип'ять у Київське водосховище впадає Тетерів. Це перша притока Дніпра, на берегах якої трапляються відслонення скельних порід. Їх, зокрема, можна побачити у м. Житомир.

Зовсім близько від Києва, фактично на його західній околиці тече р. Ірпінь. Характерною особливістю цієї річки є широка заплава, вкрита соковитою травою.

rivers of Stokhid, Styr, Horyn, Uzh. The Stokhid River has got such name, because it has many river courses. This is a real lace of waterways. Perhaps these waterways are even more than a hundred. In any case, another river like the Stokhid is unlikely to find in Ukraine. The name of Horyn is also not accidental. This is the most mountain tributary of the Pripyat, which originates not from the mountains, but from a rather high Volyno-Podilska highland.

The last tributary of the Pripyat is the Uzh. Like most Polissya rivers, it flows among the forests and adjacent meadows. Interestingly, there are plenty of water snakes on the banks of the Uzh.

Just south of the Pripyat the river of Teteriv flows into the Kyivske Reservoir. It is the first tributary of the Dnipro, on the banks of which massive rock cleavage occurs. In particular, it can be seen in Zhytomyr city.

Very close to Kyiv, in fact, on its western outskirts, the Irpin' River flows. A feature of this river is a wide floodplain, covered with lush grass.

Відслонення граніту на березі р. Случ | Granite cleavage on the banks of the Sluch River

Річка Уж у нижній течії | The Uzh River in the lower reaches

Річка Тетерів на нижній околиці м. Житомир | The Teteriv River on the outskirts of Zhytomyr city

Зима на р. Тетерів | Winter on the Teteriv River

Річка Ірпінь біля с. Соснівка | The Irpin' River near Sosnivka village

Нижче Київської ГЕС, але вище Києва у Дніпро впадає Десна — найдовша його притока, що за водністю трохи поступається Прип'яті. На берегах цієї річки стоїть стародавній Чернігів.

Downstream the Kyiv HPP, but upstream Kyiv, the Desna, the longest tributary of the Dnipro, a bit less than the Pripyat by the water runoff, flows into the Dnipro. On the banks of this river ancient Chernihiv city stands.

Десна біля с. Радичів | The Desna River near Radychiv village

Пліт на Десні | Float board on the Desna River
Десна біля гирла | The Desna River near its mouth

Найбільша притока Десни — р. Сейм | The Seym River, the largest tributary of the Desna River

Крім Десни у Канівське водосховище впадає р. Трубіж. На ній стоїть невеличке місто Переяслав-Хмельницький, відоме як місто-музей.

Apart from the Desna, the Trubizh River flows into the Kanivske Reservoir. A small town of Pereyaslav-Khmelnytskyi, known as a museum town, is located on it.

Річка Рось біля с. Пилупча | The Ros' River near Pylypcha village

Рось у м. Корсунь-Шевченківський | The Ros' River in Korsun-Shevchenkivskiy town

Якщо йти судном по Дніпру, можна і не помітити гирло наступної річки, що впадає у Кременчуцьке водосховище. Між тим р. Рось, про яку йдеться, гріх оминати увагою, адже

Floating along the Dnipro it is possible to overlook the mouth of the next river, flowing into the Kremenchuts'ke Reservoir. However, the Ros' River, which is referred to, is worth ad-

Повінь на р. Рось | The flood on the Ros' River

Ландшафтний парк у с. Буки | Landscape park in Buky village

вона дуже мальовнича. До того ж цей край багатий на історичні пам'ятки.

Найбільшою притокою Росі є Роставиця. Як і Рось, вона часто тече серед скельних берегів. Утім не лише вони прикрашають річку. На те саме здатна людська діяльність. Аби переконатися в цьому, потрібно поїхати в с. Буки, що лежить на захід від м. Біла Церква. Біля Роставиці збудовано храмовий комплекс, а на самій річці створено чудовий ландшафтний парк.

З річок, що впадають у Кременчуцьке водосховище, найбільшою є р. Сула. У місці її впадіння утворилася велика затока, багата на рибу.

У наступне за течією Кам'янське водосховище впадають річки Псел і Ворскла. На р. Ворскла стоїть м. Полтава.

Ще нижче за течією створено Дніпровське водосховище, і саме в нього впадають Оріль і Самара — типові річки степової зони, тихоплинні і порівняно маловодні.

miring, with its amazing views. Besides, this land is rich in historical sights.

The largest tributary of the Ros' River is the Rostavytsia. Like the Ros', it often flows along the rocky banks. But they are not the only beautification of the river. The human activity in here also significantly contributes to that. To make sure of that, you need to go to the village of Buky, located to the west of Bila Tserkva town. A temple complex was built near the Rostavytsia, and on the river itself a beautiful landscape park was created.

Among the rivers flowing into the Kremenchuts'ke Reservoir, the Sula River is the largest one. In the place of its confluence a large bay, rich in fish, was formed.

The Psel and Vorskla Rivers flow into the next downstream Kam'yanske Reservoir. The city of Poltava is located on the Vorskla River.

Further downstream along the river the Dni-provske Reservoir was created. The Oril' and Samara Rivers, which are quiet and rather shallow, that is typical for the steppe zone, flow into it.

Водоспад у ландшафтному парку в с. Буки | Waterfall in the landscape park in Buky village

Річка Сула біля м. Лубни | The Sula River near Lubny town

Річка Тясмин біля м. Чигирин | The Tiasmyn River near Chibirin town

Річка Псел біля селища міського типу Велика Багачка | The Psel River near Velyka Bahachka urban village

Річок, що впадають у Дніпро в нижній течії, порівняно небагато. До них належать річки Кінська, Базавлук та Інгулець. З-по-

The number of the rivers flowing into the Dnipro in its downstream parts is relatively small. They include the Kinska, the Bazavluk and the

Мала ГЕС на р. Ворскла | Small HPP on the Vorskla River

Річка Оріль узимку | The Oril' River in winter

між них найдовшим і найбільшим за водністю є р. Інгулець. На цій річці стоїть м. Кривий Ріг.

Inhulets Rivers. Among them, the Inhulets River is the longest and the largest by water runoff one. Kryvyi Rih city stands on its banks.

Річка Інгулець на околиці м. Кривий Ріг | The Inhulets River on the outskirts of Kryvyi Rih city

БАСЕЙН ДОНУ

THE DON RIVER BASIN

Сіверський Донець біля м. Зміїв
The Siverskyi Donets River near Zmiiv town

Хоча Дон тече поза територією України, в її межах тече Сіверський Донець — найбільша його притока. Ця річка бере початок в Росії, на значній довжині тече по українській землі, а потім знову потрапляє в межі Росії. З огляду на маловодність цієї території Донець, як його часто називають, дуже важливий для господарської сфери, зокрема Донбасу. Річка, хоч і тече його північним краєм, стала головним джерелом води цього промислового регіону.

Таким зазвичай і вважають Сіверський Донець — річкою, що забезпечує Донбас водою. Однак Донець ще й мальовничий. Над ним майже завжди панує синє небо, а він самий «купається» в сонячних променях. До того ж береги річки на значній довжині вкриті лісом. Це визначає, що Сіверський Донець нічим не поступається іншим — навіть найкрасивішим українським річкам.

Порівняно неподалік від Донця стоїть Харків — друге за населенням місто України. Залежно від уподобань його мешканці можуть обрати будь-яку місцину на річці для відвідання. Якщо поїхати на схід, потрапляєш на Печенізьке водосховище. Якщо відхилитися

Although the Don river flows outside the territory of Ukraine, the Siverskyi Donets, its largest tributary, flows through it. This river originates in Russia, further it flows a rather long distance over the territory of Ukraine, and then again gets back to the territory of Russia. Due to the deficiency of water on this territory, the Donets, as it is often called, is very important for the economic sphere, in particular of Donbass region. The river, which flows in the northern part of this land, has become the main source of water for this industrial region.

The Siverskyi Donets is believed to be a river that provides Donbass region with water. Besides, the Donets is still picturesque. There is almost always the blue sky above it and one can see how the river «basks» in the sun. Moreover, the banks of the river along the vast distance are covered with forest. This proves that the Siverskyi Donets is as beautiful as other Ukrainian rivers.

Not far from the Donets Kharkiv city, the second most populated city in Ukraine, is located. There is a great variety of touristic attractions and interesting places on or near the river in that area. If you go the east, you get to the Pecheniz'ke Reservoir. If you deviate slightly

Сіверський Донець біля м. Чугуїв | The Siverskyi Donets near Chuhuiv town

трохи на південь, опиняєшся у Чугуєві — на батьківщині художника Іллі Рєпіна.

Мальовничим є вигляд річки біля с. Лісне, що лежить на південний схід від Харкова. Чудові краєвиди відкриваються також у м. Зміїв

to the south, you will find yourself in Chuhuiv town, the homeland of artist Ilya Repin.

From the village of Lisne, which is situated to the south-east of Kharkiv city, picturesque view is opened to the Donets River. Wonderful views of

Сіверський Донець біля с. Лісне | The Siverskyi Donets River near Lisne village

Зміївські кручі на околиці м. Зміїв | Zmiiv hillsides on the outskirts of Zmiiv town

та з його околиць. З високого правого берега тут добре видно не лише Донець, а і його широку заплаву, на якій можна розгледіти безліч старичних озер. Те саме — біля с. Задонецьке.

the river are also opened from the town of Zmiiv and its outskirts. From the high right bank here one can see both the river and its wide floodplain, where you can see lots of small lakes, formed of the dead arms of the river. The same picture can

Сіверський Донець нижче м. Зміїв | The Siverskyi Donets River near Zmiiv town

Сіверський Донець біля с. Задонецьке | The Siverskyi Donets River near Zadonets'ke village

Загалом подорожувати уздовж Сіверського Дінця доволі зручно, адже автошлях прокладений уздовж річки. Крім того, над нею зведено чимало мостів. У будь-якому разі опинишся в м. Ізюм, звідки відкриваються чудові краєвиди.

be seen near the village of Zadonets'ke.

In general, travelling along the Siverskyi Donets is quite convenient, because a road is laid out along the river. Moreover, a lot of bridges have been built over it. In any case, you will find yourself in Izyum town, from where one can admire wonderful views.

Краєвид з гори Крем'янець у м. Ізюм | The view from Kremianets Mountain in Izyum town

Сіверський Донець у м. Ізюм | The Siverskyi Donets River in Izium town

Неповторні краєвиди відкриваються і біля м. Святогірськ. Мальовничість річки та її берегів поєднана тут з красою будівель Святогірської лаври.

Звернімо увагу: йдеться лише про Сіверський Донець. Між тим він має чимало приток, з яких щонайперше слід виділити Оскіл та Айдар. На берегах Осколу, подібно до Донця, часто трапляються відслонення крейди, а таке можна побачити далеко не всюди.

*Блакить води в м. Ізюм
Blue waters of the river in Izium town*

Unique views of the river are also opened near Sviatohirsk town. The picturesqueness of the river and its banks are integrated here with the beauty of the buildings of the Sviatohirsk Lavra.

It is worth emphasizing that all above mentioned is just about the Siverskyi Donets River. Meanwhile, it has a lot of tributaries, of which the Oskil and Aidar should be first paid attention to. On the banks of the Oskil, like on the banks of the Donets, chalk cleavage can be found, and

*Сіверський Донець нижче м. Ізюм
The Siverskyi Donets River downstream Izium town*

Сіверський Донець біля Святогірської лаври | The Siverskyi Donets River near the Sviatohir's'k Lavra

Річка Оскіл неподалік м. Куп'янськ | The Oskil River near Kup'yans'k town

Такою, зокрема, є ділянка між м. Куп'янськ і с. Дворічна.

Не всі знають, що поряд із Донцем є чимало озер. Більше того, деякі з них солоні та ще й з цілющими грязями. Отже, особливістю Сіверського Дінця є здатність змінювати погляди.

it is a rare occurrence. In particular, the section of the river banks between Kup'yans'k town and Dvorichna village is exactly the sort of that.

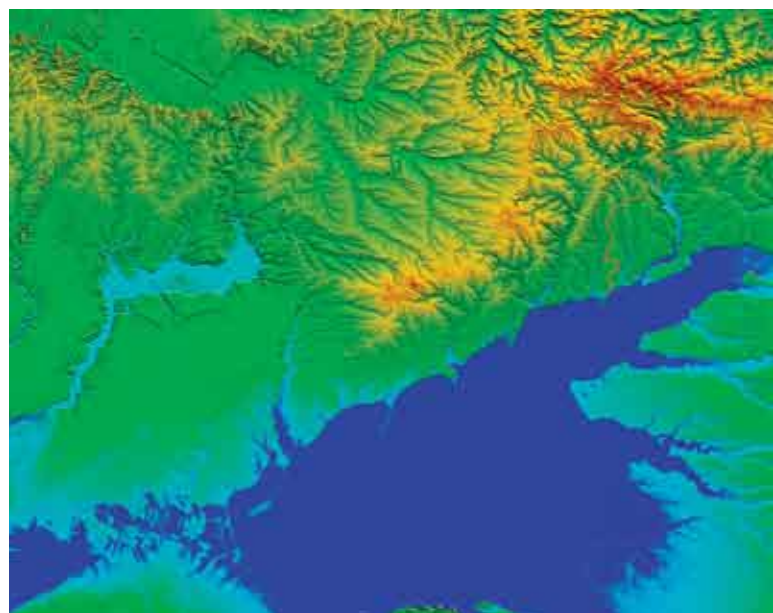
Not everyone knows that there are many lakes along the Donets. Moreover, some of them are salty and contain healing mud. Thus, the Siverskyi Donets is a river with unique features.

Солоне озеро Вейсове біля м. Слов'янськ | Salt Lake Veysove near Slov'yansk town

БАСЕЙН РІЧОК ПРИАЗОВ'Я

THE AZOV SEA RIVER BASIN

Загалом Приазов'я — посушливий край. Річок тут небагато, і вони невеликі. Найбільша за розміром і важливістю — р. Кальміус. Цій річці судилося стати основною водною артерією Донбасу. На ній, зокрема, розташована столиця шахтарського

In general, the Azov Sea region is an arid land. There are not many rivers here, and they are rather small. The largest and the most important is the Kal'mius River. This river is destined to become the main waterway of Donbas region. The capital of the mining province — Donetsk

Річка Кальміус у м. Маріуполь | The Kal'mius River in Mariupol city

Гирлова ділянка р. Берда | Mouth area of the Berda River

краю м. Донецьк. Крім того, на Кальміусі, у його гирловій частині, стоїть м. Маріуполь — великий промисловий центр України.

Як і будь-яка інша річка, протягом року Кальміус помітно змінюється. Напевно найкрасивіший він у період з травня по липень, коли зеленими є береги, а небо особливо синє.

Інші помітні річки Приазов'я — Берда і Молочна. Кожна з них має свої особливості. Так, Берда у нижній течії поділяється на два гирлові рукави. Коли водність значна, обидва несуть воду до Азовського моря. Проте подолати широку прибережну смугу піску зазвичай вдається лише одному рукаву. Простір між цими рукавами являє собою велику за площею заплаву.

Річка Молочна у Приазов'ї за довжиною поступається лише р. Кальміус. Вона впадає в лиман, що має однойменну назву — Молочний. Іноколи він з'єднаний з Азовським морем, іноколи відокремлений від нього піщаною косою. Цей лиман вважають батьківщиною азовського піленгаса. У 1970-х роках цю рибу завезли з Далекого Сходу. Умови для неї виявилися сприятливі, тож піленгас поступово розселився по всьому Азовському морю.

city is just located on it. Mariupol city, a large industrial center of Ukraine, is located on it too, in its mouth part.

Like any other river, the Kal'mius changes significantly during the year. It looks the most beautiful from May to July, when its banks are green and the sky is extremely blue.

Other notable rivers of the Azov Sea region are the Berda and the Molochna. Each of them has its own features. So, the Berda in the lower reaches is divided into two river mouth arms. When water runoff is significant, both carry water to the Azov Sea. However, only one arm is usually able to overcome the wide coastal strip of sand. The space between these arms is a large floodplain area.

The Molochna River in the Azov Sea region is not as long as the Kal'mius. It flows into the lagoon that has the same name — Molochnyi. Sometimes it is connected with the Sea of Azov, sometimes separated from it by a sand spit. This lagoon is considered to be the home of the Azov red-finned mullet. In the 1970s, this fish was brought from the Far East. The conditions for it were rather favorable, so the red-finned mullet gradually settled around the Azov Sea.

Затлава р. Берда | Floodplain of the Berda River

Молочний лиман на Азовському морі є найбільшим, але не єдиним. Кілька невеличких лиманів (їх ще називають озерами) утворилося поряд з м. Бердянськ. Ці лимани неглибокі, тож, якщо знати стежку, деякі можна перейти убрід.

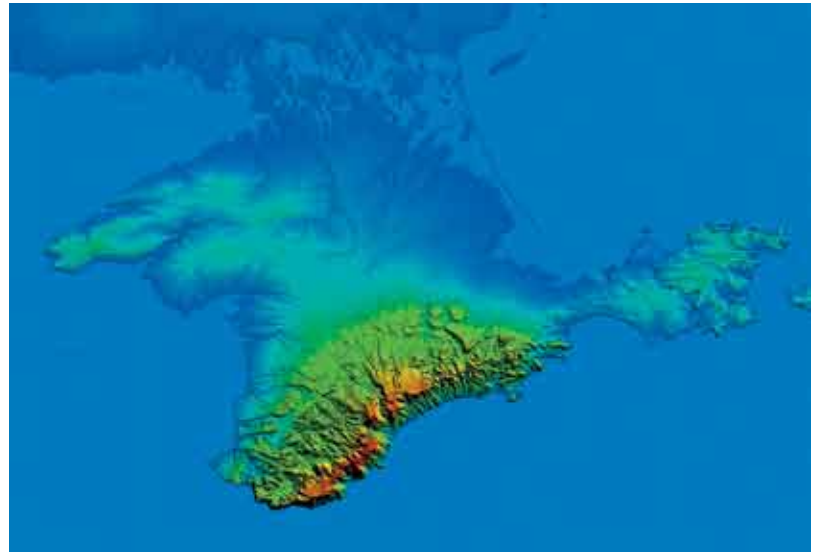
The Molochnyi Lagun in the Azov Sea is the largest, but not the only one. Several small laguns (they are also called lakes) were formed near Berdyans'k town. These laguns are shallow, so if you know the right way, some of them can be crossed by ford.

Мілководний лиман біля м. Бердянськ | Shallow lagun near Berdyans'k town

БАСЕЙН РІЧОК КРИМУ

THE CRIMEA RIVER BASIN

Кримський півострів — це справжній діамант в оправі з Чорного та Азовського морів. Важливою особливістю Криму є наявність гір в його південній частині. Звідси беруть початок майже всі місцеві річки.

Найвідоміша і найдовша річка Криму — Салгир. До того ж вона одна з найповноводніших. Саме на ній стоїть м. Сімферополь. Для поліпшення водопостачання міста на його верхній околиці створено доволі велике Сімферопольське водосховище. У самому місті береги річки слугують зоною відпочинку.

Проминувши Сімферополь, Салгир тече у бік Сивашу. Тут річкову воду використовують для зрошення. Тож віддавши більшу частину

The Crimean peninsula is a real diamond rimmed by the Black and Azov Seas. An important feature of the Crimea is the presence of mountains in its southern part. From here almost all local rivers originate.

The most famous and longest river in the Crimea is the Salhir. Moreover, it is one of the most full-flowing rivers. Simferopol city is just located on it. To improve the water supply on its upper outskirts a rather large Simferopolske Reservoir has been constructed. Within the city the river banks serve as a recreation area.

Having passed through Simferopol city, the Salhir flows toward Syvash Lake. After giving most of its water to people, at its mouth the Sal-

Річка Салгир у Сімферополі
The Salhir River in Simferopol city

Сімферопольське водосховище
The Simferopolske Reservoir

Чорнорічинський каньйон | *Chornorichynskyi Canyon*

*Загорське водосховище на р. Кача
The Zaborske Reservoir on the Kacha River*

свого багатства людям, у гирлі Салгир стає зовсім невеликим.

З інших кримських річок за розмірами виділяються Альма, Кача, Бельбек і Чорна. Остання на значній ділянці тече крізь глибокий і водночас мальовничий Чорнорічинський каньйон. У багатьох його місцях бурхливий потік води тече між майже вертикальними берегами.

Зовсім невеликими є річки Південного берегу Криму. Найвідоміша з них — Дерекойка, що бере початок у горах, а потім перетинає Ялту. Коли трапляються зливи, води в ній помітно додається. Та вже за день усе вгамоується, і Дерекойка знову стає спокійною.

Інша річка, що тече через Ялту, — Учан-Су. Вона відома передусім тим, що на ній утворився водоспад з однойменною назвою. Вода тут падає з висоти майже в 100 м. Щоправда, це звичайно можна бачити лише навесні, коли тане сніг у горах. Затим падіння води припиняється, адже влітку річка пересихає.

Водоспад Учан-Су | Uchan-Su Waterfall

*Затоплений кар'єр біля Севастополя
Sunken quarry near Sevastopol city*

hir River becomes quite small.

Among other Crimean rivers, the Alma, the Kacha, the Bel'bek and the Chorna are rather large. The latter flows through a deep and picturesque Chornorichynskyi Canyon along a considerable distance. In many places, a violent stream of water flows between almost vertical banks.

The rivers of the Southern Crimea are very small. The most known of them is the Derekojka River, which originates in the mountains, and then crosses Yalta town. When showers occur, its water runoff notably increases. But just in a couple of days the Derekojka River again becomes calm.

Another river flowing through Yalta town is the Uchan-Su. It is known for a waterfall formed on it. It has the same name as the river. Here the water falls from a height of almost 100 m. However, that can be seen only in spring time, when the snow melts in the mountains. Then the fall of water stops, because in summer time the river dries.

Річка Дерекойка в Ялті | The Derekojka River in Yalta town

Інформаційне видання

**ВИШНЕВСЬКИЙ Віктор Іванович,
ОВЧАРЕНКО Ірина Іванівна**

БЛАКИТНИЙ СКАРБ УКРАЇНИ

Українською та англійською мовами

Редактор українського тексту *О.І. Калашикова*
Редактори англійського тексту *Н.В. Лагунова і А.М. Світич*

У підготовці видання брали участь:

В.Є. Антоненко, П.О. Бабій, І.І. Бережний, Р.І. Бойко, Д.О. Вишневський,
Ю.С. Гавриков, М.М. Геніч, В.В. Дем'янов, Ю.М. Димінський, В.М. Дуркот,
А.М. Дяченко, В.М. Жук, А.В. Кавуля, М.І. Ковтун, В.А. Ковтуненко,
Р.С. Кравчук, Н.С. Крута, О.В. Лесневич, Р.Й. Михайлюк, Г.В. Парчук,
В.М. Петрук, С.М. Письменний, В.І. Потоц, В.В. Пращур, С.І. Трофанчук,
М.М. Урупа, В.В. Фесенко, С.А. Шевчук, М.В. Яковлев

Vyshnevskiy V.I., Ovcharenko I.I. Blue treasure of Ukraine.

It is given the description of the most important water bodies of Ukraine: rivers, lakes, laguns. The pictures of them are also presented. Emphasis is placed on the fact that water bodies are a real treasure of the country.

The book is intended for the general public.

Підписано до друку 31.01.2019 р. Формат 60 × 90/8.
Папір крейдований. Друк офсет. Обл.-вид. арк. 23,8.
Наклад 600 прим. Зам. №

«Інтерпрес ЛТД», 03057, Київ 57, вул. Дегтярівська 31.
Реєстраційне свідоцтво ДК № 1248 від 27.02.2003 р.

Віддруковано в ТОВ «Друкарня “Бізнесполіграф”»
02094, Київ, вул. Віскозна, 8
Реєстраційне свідоцтво ДК № 7512 від 07.02.2006 р.